

Wəhiy

¹ Bu kitab Əysa Məsihning wəhiysi, yəni Huda Uningoşa Əz qul-hizmətkarlıriyoşa yekın kəlgüsıdə yüz berıxi muqərrər boləşan ıxlarnı kərsıtıxi üqün tapxuroşan wəhiyduır. Məsih bunı Əz pərixtısinı əwətip kuli Yuhannaşoşa alamətlər bilən ayan kıldı.□ ² Yuhanna bolsa Hudaning səz-kalami həmdə Əysa Məsih toşrisıdiki guwahlıkka kərgənlirining həmmisigə guwahlık bərdi. ³ Bu bexarətnı okup bərgüqi wə uning səzlırini anglap, uningda yeziləşanlaroşa itaət kıləşuqi bəhtlıktur! Qünki wəhiyning waqti yekındur.□ ■

Rosul Yuhannaning «Kıqik Asiya»diki yəttə jamaətkə yollıoşan salamliri wə hətliri

⁴ Mənki Yuhannadin Asiya əlkısidiki yəttə jamaətkə salam! Həzir bar boləşan, ətkəndımu boləşan həm kəlgüsıdə Kəlgüşıdın, Uning

---

□ **1:1 «Bu kitab Əysa Məsihning wəhiysi»** — «Əysa Məsihning wəhiysi» həm Əysa Məsih toşrisıdiki həm Uningdın kəlgən wəhiyduır. **«Huda Uningoşa Əz qul-hizmətkarlıriyoşa yekın kəlgüsıdə yüz berıxi muqərrər boləşan ıxlarnı kərsıtıxi üqün tapxuroşan wəhiyduır»** — Hudaning «qul-hizmətkarlıri» İnşılđa Hudaning «kulluk»ıdiki boləşanlar, yəni məşburıy həlđa əməş, bəlki muşəbbətning türtkısidə qın kənglıdın xundəş tallıwaləşanlarını kərsıtıdu, əlwəttə. □ **1:3 «wəhiyning waqti yekındur»** — «wəhiyning waqti» degən, bu ıxlarning əməlgə axıdıoşan waqti. ■ **1:3** Wəş. 22:7,10.

təhtining aldidiki yəttə Rohtin□ ■ 5 wə sadıq Guwahqi, ölümdin tunji Tirilgüqi, jahandiki padixahlarning Həkümrani bolıan Əysa Məsihtin silərgə mehir-xəpkət wə hatirjəmlik bolıay.

Əmdi bizni səyğüqi, yəni Əz keni bilən bizni gunahlırimizdin yuıan□ ■ 6 wə bizni bir padixahlıqqa uyxturup, Əz Atisi Hudaıa kahınlar kılıanıa barlık xan-xərəp wə küq-küdrət əbədil'əbədgiqə bolıay, amin! □ ■

7 Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundakla hər bir kez, hətta Uni sanjııanlarmu Uni kəridu. Yər yuzidiki pütkül kəbilə-həlq U səwəblik ah-zar kətüridu. Xundak bolidu, amin! □ ■

□ 1:4 «**Uning təhtining aldidiki yəttə Rohtin... (mehir-xəpkət wə hatirjəmlik bolıay)**» — «yəttə» degən sanning kamalətke yətkən, mukəmməl degən mənisi bolup, bəzi alimlar bu «yəttə Roh» Hudaning Mukəddəs Rohining yəttə tərıpini kərsitidu, dəp qaraydu (5:6ni wə «Yəx.» 11:2ni kərüng). Baxkılar ularni yəttə pərixtni kərsitidu, dəp qaraydu. Bəzilər: «yəttə tərəplik Roh» yaki «yəttə tərəplimilik Roh» dəp tərjimə kılidu. ■ 1:4 Mis. 3:14; Wəh. 1:8; 4:8; 11:17; 16:5.

□ 1:5 «**ölümdin tunji Tirilgüqi**» — grek tilida muxu yərdiki «tunji» adətə «birinqi bolup tuıulıan»ni kərsitidu. Səzning toluq mənisi toıuruluq «Kol.» 1:16-17 wə 18-ayəttiki izahatlarni kərüng. «**Əz keni bilən bizni gunahlırimizdin yuıan**» — yaki «Əz keni bilən bizni gunahlırimizdin azad kılıan». ■ 1:5 Yəx. 55:4; Ros. 20:28; 1Kor. 15:20; Kol. 1:18; İbr. 9:12,14; 1Pet. 1:19; 1Yuhə. 1:7; Wəh. 3:14; 5:9. □ 1:6 «**munasiwətlik ayət(lər)**» — «Mis.» 19:6. ■ 1:6 Rim. 12:1; 1Pet. 2:5, 9; Wəh. 5:10. □ 1:7 «**hətta Uni sanjııanlarmu Uni kəridu**» — yaki «yəni Uni sanjııanlarmu Uni kəridu». «**munasiwətlik ayətlər**» — «Dan.» 7:13, «Zək.» 12:10 ■ 1:7 Dan. 7:13; Zək. 12:10; Mat. 24:30; 25:31; Yh. 19:37; Ros. 1:11; 1Tes. 1:10; 2Tes. 1:10; Yəh. 14.

8 Mən «Alfa» wə «Omega», Mukəddimə wə Hatimə Əzümdurmən, hazır bar boləjan, burunmu bar boləjan həm kəlgüsidimu bar Boləquqidurmən, xundakla Həmmigə Qadirdurmən, dəydu Pərwərdigar Huda. □ ■

Tirilgən Məsihning Yuhannaşa kərünüxi

9 Silərning kərindixinglar həm silər bilən birgə Əysada boləjan azab-okubət, padixahlik wə səwr-takəttin ortaq nesipdixinglar boləjan mənki Yuhanna Hudaning səz-kalami wə Əysaning guwahliki wəjidin Patmos degən aralda *məhbus* bolup turup qaloqandim. □

10 «Rəbning küni»də mən Rohning ilkigə elinixim bilən, kəynimdin kanay awazidək

---

□ **1:8 «Mən «Alfa» wə «Omega»...durmən»** — grek tilida «alfa» birinçi hərəp, «omega» ahirki hərəptur. Demək, Huda bax wə ahirdur. Bəzi kona kəqürülmilərdə «Mukəddimə wə Hatimə Əzümdurmən» degən səzlər tepilmaydu. ■ **1:8** Yəx. 41:4; 44:6; Wəh. 21:6; 22:13. □ **1:9 «Əysada boləjan azab-okubət, padixahlik wə səwr-takəttin ortaq nesipdixinglar»** —

demək, Əysa Məsihdə boləjanlar qokum həm Uning nami wəjidin azab-okubət tartidu, xundakla Uning səwr-takətidin küq elixi kerək bolidu, həm Uningda boləjan padixahliktin bəhrimən bolidu. «**Əysaning guwahliki wəjidin**» — demək «Əysa toqrisidiki guwahlik»; baxqa hil mənisi «Əysa (Əzi) bərgən guwahlik». «**Patmos degən aralda məhbus bolup turup qaloqandim**» — Patmos rimliklarning dəhşətlik «əmgək lagiri» boləjan türmə idi. Yuhanna məzkur kitabni yeziwatqanda Patmos arilidin azad qilinojan boluxi mumkin.

küçlük bir awazni anglidim. □ ■ 11 Bu awaz: «Keridoqanliringni kitab qilip yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfəsus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiyə wə Laodikiyadiki jamaətlərgə əwət» dedi. □

12 Manga səz qiloqan awazning kimning ikənlikini kəruş üqün kəynimgə buruldum. Buruloqinimda, kəzümğə yəttə altun qiraqdan □ 13 wə ularning otturisida uqisioqə putlirioqə

□ **1:10 «Rəbning küni»də mən Rohning ilkiğə elinixim bilən...** — «Rəbning küni» yaki «rəblik kün». Alimlar bu tooqruluk üq pikirdə bolidu: — (1) Rəbning küni yəxənbə küni (Rəb əlümdin tirilgən kün)ni kərsitidu; (2) Təwratta kəp tiloqə elinoqan, qiyamət künini əz iqigə aloqan ahirkı zamanlardiki ahirkı dəhəxtlik azab-oqubətlük künlərnı, yəni «Pərwərdigarning küni»ni kərsitidu, muxu kəzqarax boyiqə boloqanda Yuħanna Roħta kətürülüp kəlgüsidiki zamanlaroqə yətkilip «Pərwərdigarning küni»ni kəridu; (3) xu waqıtlarda hər yilning bir künidə Rim imperatori (xu waqıtta Domitiyan idi) barlıq puqralirini əzigə səjdə kıldurup: «Kəysər rəbtur!» dəp etirap qilip, huxbuy selixqə məjbur qılatti. Xunga xu küni «Rəbning küni» dəp ataloqan. Bizningqə «Rəbning küni» dəl xu künni kərsitidu; lekin kinayilik həm həjwiylük ix xuki, Rəb dəl xu künidə (2-kəzqaraxtikidək) Əzining, yəni «Pərwərdigarning küni»ni ayan qilixni layıq kərdi. **«Mən Rohning ilkiğə elinixim bilən...»** — «Roh» Hudaning Rohı, Muqəddəs Rohni kərsitidu. ■ **1:10** Wəh. 4:2. □ **1:11 «Smirna»** — həzirkı Türkiyədiki «Izmir». **«keridoqanliringni kitab qilip yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfəsus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiyə wə Laodikiyadiki jamaətlərgə əwət»** — bu yəttə xəhərnıng həmmisi bir dügiləktə bir-birigə yandax jaylaxqanıdi. Rosul Yuħanna yaxanoqanda Əfəsus xəhıridə makanlaxqanıdi. «Qoxumə səz» wə hərıtini kəruş. □ **1:12 «munasiwətlük ayətlər»** — «Mis.» 25:31-40.

qūxūp turidioqan ton kiygən, kəksigə altun kəmər baqlioqan Insan'ooqliqa ohxaydioqan biri kəründi. □ ■ 14 Uning bax-qeqi aq yungdək, hətta qardək ap'ak idi wə kəzliri goya yalkunlap turoqan ottək idi. ■ 15 Putliri humdanda tawlinip parkirioqan tuqqa ohxaytti, awazi xarkirap ekiwatqan nuroqun sularning awazidək idi. ■ 16 U ong qolida yəttə yultuz tutqan bolup, aqzidin ikki bisliq otkür kiliq qikip turatti. Qirayi huddi quyaxning toluk küqidə parlioqandək yarkin idi. □ ■

17 Uni kərginimdə, ayioqqa əlüktək yikildim. U ong qolini üstümgə təgküzüp mundak dedi:

— Korkma, Awwalkisi wə Ahirkisi ■

18 həmdə hayat Boloquqi Əzümdurmən. Mən əlgənidim, əmma mana, Mən əbədil'əbədgiqə hayatturmən, əlüm wə təhtisaraning aqquqliri qolumdidur! ■ 19 Xuning üqün, kərgən ixlarni, hazir boluwatqan ixlarni wə bulardin keyin bolidioqan ixlarni yezip qaldur. 20 Sən ong qolumda kərgən yəttə yultuzning wə yəttə altun qiraqdaning siri mana mundak — yəttə yultuz yəttə jamaətning əlqiliri wə yəttə qiraqdan

---

□ **1:13 «kəksigə altun kəmər baqlioqan Insan'ooqli»** — yaki «kəksigə altun kəmər baqlioqan insanning bir ooqli». «Dan.» 7:13ni wə izahatini kəring. ■ **1:13** Əz. 1:26; Dan. 7:13; Wəh. 14:14. ■ **1:14** Dan. 7:9; Wəh. 19:12. ■ **1:15** Wəh. 14:2.

□ **1:16 «munasiwətlik ayət»** — «Dan.» 7:13. ■ **1:16** Yəx. 49:2; Əf. 6:17; İbr. 4:12; Wəh. 2:16; 19:15. ■ **1:17** Yəx. 41:4; 44:6; 48:12. ■ **1:18** Ayup 12:14; Yəx. 22:22; Rim. 6:9; Wəh. 3:7; 20:1.

bolsa yəttə jamaəttur.□

2

Əfəsustiki jamaətkə yeziləqan hət

¹ — Əfəsustiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin:

«Ong qolida yəttə yultuzni tutup, yəttə altun qiraqdaning otturisida Mangoquqi mundak dəydu:

² — Sening əjir-əməlliringni, tartqan japaliringni həm səwr-takitingni, rəzil adəmlərnin qilmixliriqə qidap turalmaydioqanliqingni, xundaqla rosul bolmisimu əzlrini rosul dəp atiwaloqanlarni sinap, ularning yaloqanqi boləqanliqini tonuoqanliqingnimu bilimən.□ ³ Xundaq, sening səwr-taqət qiliwatqanliqingni, Mening namim wəjidin japa-muxəkkətkə bərdaxliq bərgənliqingni əmma erinmigənliqingni bilimən. ⁴ Ləkin sanga

---

□ **1:20 «yəttə yultuz yəttə jamaətning əlqiliri wə yəttə qiraqdan bolsa yəttə jamaəttur»** — «əlqiliri» baxqa hil təjimi: «pərixtiliri». Grek tilida həm ibraniy tilida «pərixte» wə «əlqi» bir səz bilən ipadilinidu (pərixtilər Hudaning əlqiliri boləq). Bizningqə muxu yərdə jamaətlər əwətkən əlqilərnə kərsətsə kerək, qünki pərixtilərgə hət yezix həjətsiz idi. Yəttə əlqi Patmos ariliqə berip Yuħannadin həl soraxqa kəlgən boluxi mumkin. □ **2:2 «Sening əjir-əməlliringni, tartqan japaliringni həm səwr-takitingni, rəzil adəmlərnin qilmixliriqə qidap turalmaydioqanliqingni... bilimən»** — bu toluq səz əlqigə eytiləqini bilən xübhisizki, pütkül jamaətkə (bir adəm süpitidə) eytilidu.

xu bir etirazim barki, sən özüngdiki dəslepki mehir-muhəbbəttin waz kəqting. ⁵ Xunga qaysi hələttin yikilip qüxkənləngni esinggə elip towa kılölin, awwalki əməllərnı qayta kılölin. Bolmisa yeningoqa kelimən wə towa kilmisang qıraoqdeningni jayidin yətkiwetimən. □ ⁶ Birak, sening xu artuqçiləng barki, Mən Özüm nəprətlinidioqan Nikolas tərəpdarlırining kilmixliridin sənmu nəprətlinisən. □ ■

⁷ Kılıki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojəlibə kılöquqılarnı Hudaning jənnitining otturısıdiki həyatlıq dərihining mewiliridin yeyixkə muyəssər kılımən». ■

Izmirdiki jamaətkə yeziloqan hət

⁸ — Izmirdiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin: —

«Awwalkisi wə Ahirkisi, əlgən wə Tirilgüqi mundak dəydu: □ ■

⁹ — Sening azab-okubətliringni wə namratlıqıngni bilimən (lekin sən bay!), Yəhüdiy

□ **2:5 «... bolmisa yeningoqa kelimən wə towa kilmisang qıraoqdeningni jayidin yətkiwetimən»** — Əfəsusta hazır jamaət bolmayla qalmay, hətta xəhər əzi harabilik bolıdu. □ **2:6 «Mən Özüm nəprətlinidioqan Nikolas tərəpdarlırining kilmixliridin sənmu nəprətlinisən»** —

«Nikolas tərəpdarlırı»ning kim ikənliki hazır enik əməs. Bəzilər ularni «Ros.», 5:6-ayəttiki «Nikolas» isimlik jamaət hizmətkari bilən munasiwətlik dəp qaraydu; lekin bizningqə buningoqa enik ispat tepilmidi. Həqbolmioqanda ular etiqadçılarnı jinsiy buzukluqqa azdurmaqçı bolənanıdi (14-15-ayətni kərüng).

■ **2:6** Wəh. 2:15 ■ **2:7** Yar. 2:9; Wəh. 22:2. □ **2:8**

«Izmir» — kona ismi «Smirna». ■ **2:8** Yəx. 41:4; 44:6; Wəh. 1:17.

əməs turup əzlrini Yəhüdiy dəwaləqan, Xəytanning bir sinagogi boləqanlarning təhmətlirininu bilimən. □

¹⁰ Aldingda qekidiəqan azab-oqubətlərdin kərkma. Mana, İblis aranglardin bəziliringlarni sinilixinglar üqün yekinda zindanoqə taxlitidu. Silər on kün kiynilisilər. Taki əlgüqə sadıq boləqin, Mən sanga həyatlıq tajini kiydürimən.

¹¹ Kuliqi barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Oqəlibə kıləuqılar ikkinqi əlümning ziyiniəqə hərgiz uqrimaydu!».■

Pərgamumdiki jamaətkə yeziləqan hət

¹² — Pərgamumdiki jamaətning əlqisigə mundaq yazəqin: —

«Ikki bisliq ətkür kiliqi bar Boloquqi mundaq dəydu:■

¹³ — Mən sən olturoqan yəрни, yəни Xəytanning təhti boləqan jayni bilimən. Xundaktimu, sən Mening namimni qing tutup, hətta sadıq guwahqim Antipas makaningda, yəни Xəytan turoqan jayda kətl kılinoqan künlərdimu, Manga kıləqan etiqadingdin tenip kətmiding. ¹⁴ Lekin sanga xu birnəqqə etirazim barki, aranglarda

□ **2:9** «... Yəhüdiy əməs turup əzlrini Yəhüdiy dəwaləqan, Xəytanning bir sinagogi boləqanlarning təhmətlirininu bilimən» — imperator Domitiyan həküm sürgən bəzi waqitlarda birsi əzining Yəhüdiy ikənlikini ispatliyalasa, ziyankəxlikkə uqrimasliqi kerək degən bir qanun küqkə igə idi; xühisizki, bəzi «etiqadqılar» wə baxqılar bu qanundin qalaymiqan paydilinip ziyankəxliktin keqip, xundakla baxqılarəqimu ziyən yətküzgənidi. ■ **2:11** Mat. 13:9.

■ **2:12** Wəh. 1:16; 2:16.

Balaamning təlimigə əgəxkənlərdin bəzilər bolmaqta — Balaam bolsa Balakka Israillarni butqa atap kurbanlik kilinoqan gəxni yeyix wə jinsiy buzukluk kilixka azduruxni əgətkənidi. □ ■

¹⁵ Xuningoqa ohxax, silərnin aranglarda Nikolas tərəpdarlırining təlimini tutqanlarmu bar. ■

¹⁶ Xuning üçün, towa kil! Undak qilmisang, yeningoqa tez arida berip, aqzimdiki kiliqim bilən xularoqa hujum kilimən. ■

¹⁷ Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun! Ojəlibə kiləuqilar bolsa yoxurup qoyoqan mannadin berimən wə hər birigə birdin aq tax berimən. Tax üstidə yeni bir isim pütüklük bolidu, xu isimni uni qəbul kiləqan kixidin baxka heqkim bilməydu». □ ■

Tiyatiradiki jamaətkə yeziloqan hət

¹⁸ — Tiyatiradiki jamaətnin əlqisigə mundak yazoqin: —

«Kəzliri yalkunliqan otka wə putliri parkirak tuqka ohxaydiqan Hudaning Oqli mundak dəydu: ■

□ **2:14** «munasiwətlilik ayətlər» — «Qəl.» 22-24-bab, 31:16.

■ **2:14** Qəl. 22:23; 24:14; 25:1; 31:16. ■ **2:15** Wəh. 2:6

■ **2:16** Yəx. 49:2; Əf. 6:17; İbr. 4:12; Wəh. 1:16. □ **2:17**

«**oqəlibə kiləuqilar bolsa yoxurup qoyoqan mannadin berimən wə hər birigə birdin aq tax berimən**» — «manna»

— Israillar qəl-bayawanda yürəgən waqtida Huda ularoqa asmandin quxürgən kündülük uzukluk idi («Mis.» 16:32-36-ayətlərgə wə «Yuh.» 6:48-58-ayətlərgə qaralsun). ■ **2:17** Mis. 16:4-36.

■ **2:18** Wəh. 1:14,15.

19 — Sening əməlliringni, mehİR-muhəbbitingni, etikadingni, əjir-hizmitingni wə səwr-takitingni, xundaqla hazırki əməlliringning awwalkidin exip qüxüwatқанliқinimu bilimən. ²⁰ Lekin, sanga xu bir etirazim barki, özini pəyqəmbər dəp atıwaloqan axu hotun Yizəbəlgə yol qoyuwatisən. U hotun kul-hizmətkarlırimoqa təlim berip, ularni jinsiy buzukluq kılıxka wə butka atap nəzir kılınoqan gəxni yeyixkə azdurmaqta.

□ ■ ²¹ Mən uningoqa towa kılodək waqıt bərgənidim, lekin u öz buzukluqioqa towa kılıxni halımaydu. ²² Əmdi mana, Mən uni *eoqir kesəl* ornioqa taxlap yatquzimən wə uning bilən zina kılolanlar kilmixlırioqa towa kılınisa, ularnimu eoqir azabka qəmdürimən.

□ ²³ Uning pərzəntlırinimu əjəllik kesəl bilən urimən. Xu qaodda, barlıq jamaətlər niyət-nixanlarni wə kəlblərnı kəzitip təkxürgüqining Özüm ikənlikimni, xundaqla Mening hərbinglaroqa kılolan əməliyitinglaroqa

□ **2:20 «munasiwətlik ayətlər»** — «1Pad.» 16-, 18-19-, 21-bab.

■ **2:20** 1Pad. 16:31; 2Pad. 9:7. □ **2:22 «mana, Mən uni eoqir kesəl ornioqa taxlap yatquzimən»** — grek tilida: «mana, Mən uni kariwatka taxlaymən».

yarixa yanduridioqanlikimni bilidu. □ ■
²⁴⁻²⁵ Lekin, Tiyatiradiki qalqanlaroqa, yəni bu təlīmni qobul qilmioqanlar (ularning pikri boyiqə, Xəytanning atalmix «qongqur sirliri»ni əgənmigənlər), yəni silərgə xuni eytimənki: Əzünqlarda bar bolqanni Mən kəlgüqə qing tutunglar. Üstünqlarqə buningdin baxqa yükni artmaymən. ■ ²⁶ Qəlibə qiloquqilarqə, yəni əməllirimni ahirqiqə qing tutqan kixilərgə bolsa, ularqə pütqül əllərgə həkim bolux həkukini berimən. ²⁷ Mana bu Atam Manga bərgən həkukqə ohxax həkuktur: — «U ularni tēmür kaltək bilən padiqidək baxqurup, sapal qaqilarni urup qakqandək tarmar qilidu». □ ■
²⁸ Mən uningqə tang yultuzinimu ata qilimən.
²⁹ Quliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

□ **2:23 «uning pərzəntlirininu əjəllik kesəl bilən urimən»** — «pərzəntliri» bolsa jismaniy yaki rohiy jəhəttinmu boluxi mumkin. **«barliq jamaətlər niyət-nixanlarni wə qəlblərnə kəzitip təqxürgüqining Əzüm ikənlikimni... bilidu»** — «niyət-nixanlar» — grek tilida «bərəklər» bilən ipadilididu. **«munasiwətlik ayət»** — «Yər.» 17:10. ■ **2:23** 1Sam. 16:7; 1Tar. 28:9; 29:17; Zəb. 7:9; 62:12; Yər. 11:20; 17:10; 32:19; Mat. 16:27; Ros. 1:24; Rim. 2:6; 14:12; 2Kor. 5:10; Gal. 6:5; Wəh. 20:12. ■ **2:24-25** Wəh. 3:11. □ **2:27 «U ularni tēmür kaltək bilən padiqidək baxqurup,...»** — yaki «U ularni xahənə tēmür həsa bilən padiqidək baxqurup,... ». **«U ularni ... sapal qaqilarni urup qakqandək tarmar qilidu»** — bu ayət «Zəb.» 2:9-ayəttin elinoqan bolup, bu yərdiki «ular» Huda bilən qarxilaxqan «yat əllər»ni kərsitidu. **«munasiwətlik ayətlər»** — «Zəb.» 2:8-9, «Wəh.» 12:5, 19:15. ■ **2:27** Zəb. 2:8-9.

3

Sardistiki jamaətkə yeziloqan hət

1 — Sardistiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin: —

«Hudaning yəttə Rohi wə yəttə yultuzining Igisi Boloquqi mundak dəydu:

— Sening əməlliringni wə xundakla «hayat» degən nam-abruyungning barliqini, lekin əməliyəttə əlük ikənlikingni bilimən. ■ 2 Xunga, oyoqan, seningdə bar boləqan, əmma ələy dəp qaloqan *hislətliringni* küqəyt; qünki Hudayim aldida əməlliringning tügəl əməslikini bildim.

3 Uning üqün *səz-kalamni* qandak qobul qilip angliqoqiningni yadingoqa kəltürüp, uni qing tutup towa qiloqin. Lekin oyoqanmisang Mən ooqrədək üstüngkə kelimən wə sən qaysi saəttə üstünggə kelidioqinimni hərgiz bilməysən. □ ■

4 Lekin Sardista öz kiyimlirigə daq təgküzmiqən birnəqqə xəhs bar. Ular aq kiyim kiyip Mən bilən billə mangidu, qünki ular buningoqa layiqtur. □ 5 Ojəlibə qiloquqilar mana xundak aq kiyimləрни kiyidu. Mən ularning namini

■ 3:1 Wəh. 1:14, 16.

□ 3:3 «Lekin oyoqanmisang

Mən ooqrədək üstüngkə kelimən wə sən qaysi saəttə üstünggə kelidioqinimni hərgiz bilməysən» — «ooqrədək kelimən...»: bir qetim Sardis xəhiri düxməning hujumi astida turuwatqanda «sepil-istihkamimiz heq bəsülməs» dəp hatirjəmliktə uhlawatqanda düxmən «ooqrədək» kirip uni ixoqal qiloqan. ■ 3:3 Mat. 24:43; 1Tes. 5:2; 2Pet. 3:10; Wəh. 3:19; 16:15.

□ 3:4 «Lekin Sardista öz kiyimlirigə daq təgküzmiqən birnəqqə xəhs bar» — «kiyimlirigə daq təgküzmiqən» degən ibarə kəqmə mənida, əhlakni kərsitidu. «...birnəqqə xəhs bar» — grek tilida «... birnəqqə namlar bar».

hayatlik dəptiridin hərgiz əqürməymən, bəlki ularning namini Atam Hudaning wə Uning pərixtilirining aldidə oquq etirap kəlimən.■

⁶ Kəlikə barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

Filadelfiyədiki jamaətkə yeziləjan hət

⁷ — Filadelfiyədiki jamaətning əlqisigə mundak yazəlin: —

«Mukəddəs wə Həkiqiy Boloquci, xundakla Dawutning aqkuqioqə igə Boloquci, aqşam həqkim yapalmaydu, yapsam həqkim aqalmaydu degüqi munu ixlarni dəydu: □ ■

⁸ — Sening əməlliringni bilimən. Sening bir'az küqüng boləjaq səz-kalamimoqə itaət kəloqining wə namimdin tenip kətmigining üqün, aldingda həqkim yapalmaydioqan bir ixikni eqip qoydum.□ ⁹ Mana, Xəytanning sinagogidikilərdin, Yəhədiy əməs turup əzlrini Yəhədiy dəp atiwəloqan yəloqanqilarni bolsa xundak aqiwətkə kəldurimənki, ularni kelip sening ayioqingə bax uridioqan wə Mening seni

■ **3:5** Mis. 32:32; Zəb. 69:28; Mat. 10:32; Luqa 12:8; Fil. 4:3; Wəh. 20:12; 21:27. □ **3:7** «...xundakla Dawutning aqkuqioqə igə boloquci» — Əysa Məsih jismani yəhəttə Dawut padixahning əvladi bolup, u Hudaning padixahliqioqə kirix dərwazisining aqkuqidur. «Yəx.» 22:20-25ni kərüng. ■ **3:7**

Ayup 12:14; Yəx. 22:22; Wəh. 1:18; 3:14. □ **3:8** «sening bir'az küqüng boləjaq...» — baxkə birhil tərjimisi: «küqüng ajiz bolsimu,...».

səyğənlikimni bilidioğan kilmən. □ ■ 10 Sən Mening səwr-taqət yolumdiki söz-kalamimni saklap əməl kılıxıng üqün bu dunyadiki insanlarni sinaxqa pütkül yər yüzigə qüxidioğan wabalıq sinaxning waqıt-saiti kəlgəndə seni uningdin saklap koqdaq qalimən. □

11 Mən pat arida kelimən. Tajingni heqkimning tartiwalmasliki üqün, ezüngdə bar bolqanni qing tutqin. ■ 12 Oləlibə kılouqini bolsa, Hudayimning ibadəthanisiqə tüwrük kilmənki, u u yərdin əsla qıkmaydu. Mən uning üstigə Hudayimning namini, Hudayimning xəhiringing namini, yəni ərxtin — Hudaning yenidin qüxidioğan yengi Yerusalemning namini wə Mening yengi namimni yazimən. ■

13 Kılıki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini

□ 3:9 «Xəytanning sinagogidikilərdin, Yəhüdiy əməs turup əzlrini Yəhüdiy dəp atıwaloğan yaloğanqılar...» — 2:9diki izahatni kəring. ■ 3:9 Wəh. 2:9; Pənd. 14:19

□ 3:10 «Mening səwr-taqətimdiki söz-kalamni saklap əməl kılıxıng üqün...» — «Mening səwr-taqət yolumdiki söz-kalamim» yaki (1) hux həwəning ezini (qünki uni qing tutup saklax üqün hərhalda kəp səwr-taqət kerək); yaki (2) Məsihning alahidə səwr-taqətlik bolux əmrlirini; yaki (3) Hudaning pütkül söz-kalamini kərsitidu (unimu qing tutuxqa ajayib səwr-taqət bolux kerək). Bizningqə bu söz yukiriki üq jəhətning həmmisini öz iqiğə alidu. Məsihning ezining səwr-taqəti bizgə bolmisa, biz «səwr-taqətimdiki söz-kalam»ni heq tutalmaymiz, əlwəttə. **«pütkül yər yüzigə qüxürüldioğan sinax waqıt-saiti»** — yaki (1) imperator Trajan yürüzgən ziyankəxlərni, yaki (2) tarihtiki bizgə hazır naməlum baxqa bir məzgilni, yaki (3) kəlgüsidiki «dəhxətlik azab-oqubət»ni kərsitidu (məsilən «Mat.» 24:9-22). **«munasiwətlik ayətlər»** — «Yəx.» 26:20-21. ■ 3:11 Wəh. 2:25. ■ 3:12 1Pad. 7:21; Wəh. 21:2,10; 22:4.

anglisun!»

Laodikiyadiki jamaətkə yeziloqan hət

14 — Laodikiyadiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin: —

«Amin Ataloquqi, yəni Sadik wə Həkiqiy Guwahqi, Hudaning kainitining kelip qikixining Səwəbqisi mundak dəydu: □ ■ 15 Sening əməlliringni bilimənki, sən sooqukmə əməs, kizikmu əməs. Mən sening ya sooquq, ya kizik boluxungni halayttim!□

16 Sən ya sooquq ya kizik əməs, bəlki ilman boləlanliqing üqün, seni aozimdin hə qilimən.

17 Sən bay adəmmən, dələtmən boldum, heq nərsigə həjətmən əməsmən degining bilən əzüngning oqerib, biqarə, yoqsul, kor wə yalin-gaq ikənliqingni bilmigəqkə, 18 bay boluxung

□ **3:14 «Amin Ataloquqi, yəni Sadik wə Həkiqiy Guwahqi, Hudaning kainitining kelip qikixining Səwəbqisi»** — «Amin» səzining mənisi «xundak bolsun» bolup, bu yərdə əysa Məsihning Hudaning barliq wədə wə pilanlirining «amin»i, yəni ularning əməlgə exixining kapaliti ikənliki təkitləngən. («2Kor.» 1:20). «Hudaning kainitining kelip qikixining Səwəbqisi» degənninq baxka tərjimisi «Huda yaratqan kainatning idarə qiloquqisi». Bunnqoqa ohxax səz «Kol.» 1:15, 18-ayəttə tepilidu, xu ayətlərdiki izahətlarnimu kərüng). ■ **3:14** Kol. 1:15; Wəh. 1:5, 6. □ **3:15 «Sening əməlliringni bilimənki, sən sooqukmə əməs, kizikmu əməs. Mən sening ya sooquq, ya kizik boluxungni halayttim!»** — Laodikiya xəhəridə yahxi su mənbisi yoq idi. Ətrapidiki xəhərlərdinissik su (turuba arkilik) yətküzülsə ilman bolup qalatti; sooquq su yətküzülsimu sooquq əməs, bəlki ilman bolup qalatti; ular əzliri bu ilman suni yahxi kərməytti.

üqün otta tawlanoqan altun, yalingaqlik nomuslukungning yepilixi üqün kiygüzülüxüנגgə aq kiyim-keqək, kərüxüנג üqün közliringgə sürtüxkə tutiyani məndin setiwelixingni nəsihət qilimən. □ ■ 19 Mən kimni səysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiyiləymən; xuning üqün kizəqin kəyüp-pixip towa qil. ■ 20 Mana, Mən hazır ixik aldida turup, ixikni kəkəwatimən. Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yenioqə kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oqizalinidu. □ 21 Oqelibə qiloquqini bolsa, Mənmü oqelibə qilip, Atamning təhtidə uning bilən birgə olturoqinimdək, unimu təhtimdə Mən bilən birgə olturuxkə muyəssər qilimən.■

□ 3:18 «**kərüxüנג üqün közliringgə sürtüxkə tutiyani məndin setiwelixingni nəsihət qilimən**» — «közliringgə sürtüx tutiya» grek tilida «közliringni məsihləydiəoqan tutiya...» yaki «közliringni Məsih qilidiəoqan tutiya...». «**bay boluxung üqün otta tawlanoqan altun, yalingaqlik nomuslukungning yepilixi üqün kiygüzülüxüנגgə aq kiyim-keqək, kərüxüנג üqün közliringgə sürtüxkə tutiyani Məndin setiwelixingni nəsihət qilimən**» — Laodikiya xəhəri əslidə: (1) intayin bay. Ularning nuroqun bankiliri bar idi. Bay ikənlikining bir misali, miladiyə 17-yili kattik yər təwrəx tüpəylidin Filadəlfiyə, Sardis wə Laodikiya xəhərliri intayin eoqir ziyanoqə uqrioqəqkə Rim həkümiti ularoqə nuroqun yardəm pul əwətti. Laodikiya xəhəridikilər pulimiz bar dəp bu pulni rət qildi; (2) ularning qiraylik yungluk kiyim-keqək ixləx bilən dangki qikqan; (3) ularning ünümlük birhil kəz məlhəminingmu dangki qikqanidi. ■ 3:18 2Kor. 5:3; Wəh. 7:13; 16:15; 19:8. ■ 3:19 Ayup 5:17; Pənd. 3:12; Ibr. 12:5. □ 3:20 «**Əgər biri awazimni anglap ixikni aqsa, uning yenioqə kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oqizalinidu**» — grek tilida «oqizalinix» degən səz adəttə kəqlik tamakni kərsitidu. ■ 3:21 Mat. 19:28; 1Kor. 6:2.

22 Kuliği barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»□

□ **3:22 «Kuliği barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»»** — bu yəttə jamaətning baxqabir əhmiyiti, yəni bexarətlik əhmiyiti toqruluk «qoxumqə səz»imizni kərüng.

Əysa Məsihning hetini
 tapxuruwalqan
 «Kiqik Asiya»diki
 yettə jamaət
 («Wəhiy» 2-3-bab)

«Kiqik Asiya»diki yettə jamaət

4

Ərxniki ibadət

¹ Andin mən qariwidim, mana, asmanda bir ixik eqiklik turatti. Mən tunji kətim anglioqan kanay awazioqə ohxap ketidioqan awaz manga: «Bu yakkə qik, sanga bulardin keyin yüz berixi mukərrər boləqan ixlarni kərsitəy» dedi ² wə dərhal mən Rohning ilkidə boldum; mana, ərxətə bir təht, təhttə bir zat olturatti. □ ³ Təhttə olturoquqining kiyapiti yexil qaxtax wə kizil kwartska ohxaytti. Təhtning qərisini zumrəttək bir həsən-hüsən orap turatti. □

⁴ Təhtning ətrapida yənə yigirmə tət təht bar idi. Təhtlərdə aq kiyimlər bilən kiyingən, baxlirioqə altun taj taqaloqan yigirmə tət aqsakal olturatti. □

⁵ Təhttin qakmaqlar qekip, türlük awazlar wə güldürmamilər anglinip turatti. Təhtning aldida yalkunlap turoqan yəttə məx'əl keyüp turatti;

□ **4:2 «dərhal mən Rohning ilkidə boldum»** — «Rohning ilkidə» grek tilda «Rohta». Demək, Mukəddəs Rohning ilkidə wə ilhami astida boləqan. □ **4:3 «munasiwətlik ayətlər»** — «Əz.» 1:26-28. □ **4:4 «təhtlərdə aq kiyimlər bilən kiyingən, baxlirioqə altun taj taqaloqan yigirmə tət aqsakal olturatti»** — «aqsakallar» kimlər? Alimlarning pikri: yaki (1) ular Məsihning jamaitini bildüridu; yaki (2) Təwrat dəwridiki etikadi bilən yol baxliuquqilarni kərsitidu. Biz (2)-pikirgə mayilmiz, qünki keyinki bablarda jamaət aqsakallardin ayrim kərunidu (7:9-17, 19:1-10). «Ibr.» 11-bab, bolupmu 2-ayətnimu kəring.

bular Hudaning yəttə Rohi idi. □ ⁶ Təhtning aldi huddi hrustaldək parkirap turidioğan, süzük əynək dengizdək idi. Təhtning otturisida wə təhtning qərisidə, aldi wə kəyni kəzlər bilən toloğan tət hayat məhluk turatti. □ ■ ⁷ Birinçi məhluk xiroğa, ikkinçi məhluk bukiğa ohxaytti. Üqinçi məhlukning yüzi adəmning qirayioğa ohxaytti. Tətingi məhluk pərwaz kiliwatқан бүркүткə ohxaytti. ⁸ Tət hayat məhlukning hər birining altidin qaniti bar idi; ularning pütүн bədinining qərisi hətta iğ tər ipimu kəzlər bilən toloğanidi; ular keqə-kündüz tohtimay: — «Mukəddəs, mukəddəs, mukəddəstur, Bar boloğan, həzirmu bar həm kəlgüsidimu Boloquqi, Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda!» — deyixətti. □ ■

⁹ Hayat məhluklar təhttə olturoğan əbədil'əbəd hayat Boloquqini uluqlap, Uningoğa hərmət-xəwkət wə təxəkkür izhar qiləninida, ¹⁰ yigirmə tət aqsakal təhttə olturoquqining ayioğa yikilip

---

□ **4:5 «Təhtning aldida yalkunlap turoğan yəttə məx'əl keyüp turatti; bular Hudaning yəttə rohi idi»** — bəzi alimlar bu yəttə Roh yəttə pərixtni kərsitidu, dəp qaraydu, baxqilar Hudaning Mukəddəs Rohining yəttə tər ipini kərsitidu, dəp qaraydu (6:5ni wə «Yəx.» 11:2ni kəring). **«munasiwətlik ayətlər»** — «Mis.» 19:16, «Zək.» 3:9, 4:10. □ **4:6 «munasiwətlik ayətlər»** — «Əz.» 1:4-28. ■ **4:6** Wəh. 15:2. □ **4:8 «Tət hayat məhlukning hər birining altidin qaniti bar idi»** — «Əzakiyal»da kəringən «hayat məhluklar»ning tət qaniti bar idi. **«ularning pütүн bədinining qərisi hətta iğ tər ipimu kəzlər bilən toloğanidi»** — «iğ tər ipimu» yaki «qanat astimu». ■ **4:8** Yəx. 6:3; Wəh. 1:4, 8; 11:17; 16:5.

əbədil'əbəd həyat Boloquqioğa bax koyup səjdə
kılatti, tajlirini təhtning aldioğa taxlap koyup,
mundak deyixətti: —

¹¹ «Sən, i Pərwərdigarimiz wə Hudayimiz,
Xan-xərəp, hərmət-xəhrət wə küdrətkə
layiktursən.
Qünki Əzüng həmmiini yarattıng,
Ularıng həmmisi iradəng bilən məwjut idi wə
yaritildi!»■

5

Közining oram yazmini qolioğa elixi

¹ Andin təhttə olturoquqining ong qolida iq
wə tax tərıpigə hət pütülgən wə yəttə məhür
bilən peqətləngən bir oram yazmini kərdüm.
□ ■ ² Yukiri awaz bilən: «Oram yazmini eqip,
peqətlərnı yexıxkə kim layıktur?» dəp towlıoğan
qawul bir pərixtinimu kərdüm. ³ Lekin nə
ərxətə nə yər yüzidə nə yər astida oram yazmini
aqalaydıoğan yaki iqigə qariyalaydıoğan heqkim
qıkmıdi.■ ⁴ Oram yazmini eqıxka yaki iqigə
qaraxka layıq birərsi tepılmioğa qqa, kattıq
yıqlıwəttim. ⁵ Andin aqsakallardın biri manga:
— Yıqlıma! Qara, Yəhuda kəbilisidin bolıoğan
xir — Dawutning yiltizi Boloquqi oqlıbə kıldı;

■ 4:11 Wəh. 5:12. □ 5:1 «munasiwətlık ayətlər» — «Zək.»
5:1-4. ■ 5:1 Əz. 2:10. ■ 5:3 Fil. 2:10; Wəh. 5:13.

xunga oram yazmini wə uning yəttə peqitini eqixka U qadir, — dedi. □ ■

⁶ Andin qarislam, təht bilən tət həyat məhlukning arilikida, aksakallar otturisida bir Qoza ərə turatti. U yengila boquzlanotandək qilatti; Uning yəttə munggüzi wə yəttə kəzi bolup, bu kəzlər Hudaning pütkül yər yüzigə əwətkən yəttə Rohi idi. ■ ⁷ Qoza berip, təhttə olturoquqining ong qolidin oram yazmini aldi. ⁸ Yazmini aloqanda, tət həyat məhluk wə yigirmə tət aksakal qozining ayioioqa yikildi; ularning hərbirining qiltari wə huxbuy bilən toloqan altun qiniliri bar idi (bu huxbuy mukəddəs bəndilərnin dualiri idi). ■ ⁹ Ular yengi bir küy eytixti: —

«Oram yazmini elixka,
Wə peqətlərnin eqixka layixsən;
Qünki boquzlandin
Wə hər kəbilidin, hər tildin,
Hər milləttin, hər əldin bolqan insanlarni
Əz kening bədili bilən setiwelip, Hudaqa
mənsup kilding. ■

¹⁰ Ularni Hodayimiz üqün bir padixahlikka uyuxturup,

□ **5:5 «Dawutning yiltizi boluqu»** — yaki «Dawutning yiltizining notisi» («Yəx.» 11:1ni körüng). Lekin bizningqə bu söz Dawutning Məsihtin kelip qikqanlikini həm Məsihning Dawutning Rəbbi ikənlikini kərsitidu (22:16 wə «Mat.» 22:42-45).

■ **5:5** Yar. 49:9,10; Yəx. 11:10; Rim. 15:12; Wəh. 22:16. ■ **5:6** Zək. 3:9; 4:10; Wəh. 4:5. ■ **5:8** Zəb. 141:2; Wəh. 14:2.

■ **5:9** Ros. 20:28; Əf. 1:7; Kol. 1:14; Ibr. 9:12; 10:10; 1Pet. 1:19; 1Yuhə. 1:7; Wəh. 4:11.

Kaħinlar kilding.

Ular yər yüzidə həküm süridu».■

¹¹ Andin kərdüm wə mana, təhtning, həyat məhluklarınq wə aqsakallarning ətrapida nurojunliqan pərixtilərninq awazini anglidim. Ularınq sani tümən ming-tümən ming, milyon-milyon idi. □ ■ ¹² Ular yukiri awaz bilən: —

«Booquzlanqan qoza kudrət, dölət, danalıq, küq-kuwwət, hərmət, xan-xərəp Wə mədhiyigə layıqtur» deyixətti.■

¹³ Andin mən ərx, yər yüzi, yər asti wə dengizdiki hər bir məhluk wə ularninq iqidə bar bolqanlarınq həmmisinq: —

«Təhttə Olturoquqioqə wə Qoziqə Mədhıyə, hərmət, xan-xərəp wə hokuk-kudrət Əbədil'əbədgiqə mən sup bolqay!» deginini anglidim.

¹⁴ Tət həyat məhluk «Amin!» dəp jawab qayturatti, aqsakallar yərgə yikilip səjdə qilatti.□

■ **5:10** Mis. 19:6; 1Pet. 2:5, 9; Wəh. 1:6. □ **5:11** «**Ularınq sani tümən ming-tümən ming, milyon-milyon idi**» — əslidə «ularninq sani yüz milyonliqan, «milyonliqan idi». ■ **5:11** Dan. 7:10; İbr. 12:22. ■ **5:12** Wəh. 4:11. □ **5:14** «**...Tət həyat məhluk «amin!» dəp jawab qayturatti, aqsakallar yərgə yikilip səjdə qilatti**» — bu muħim babninq temisi toqruluk «qoxumqə səz»imizdə azraq tohtilimiz.

6

Qozining altə peqətni eqixi

¹ Andin Qoza yəttə peqətning birini aqqanda, mən qarap turdum. Tət həyat məhluktin birining güldürmamidək awaz bilən: «Kəl!» deginini anglidim. □ ² Kərdümki, mana bir aq at kəldi! Atqa mingüqining qolida bir oq-ya bar idi; uningəya bir taj berildi. U oqəlibə kəloquqi süpitidə zəpər kuqux üqün jənggə atlandi. □ ■

³ Qoza ikkinqi peqətni aqqanda, ikkinqi həyat məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. ⁴ Yənə bir at otturiəya qikti, uning rənggi kəpkizil idi. Atqa mingüqigə yər yüzidiki tinqlikni elip ketix wə insanlarni əzara kəroinqilikqə selix həkukə berildi. Uningəya yənə qong bir kəliq berildi.

⁵ Qoza üqinqi peqətni aqqanda, üqinqi həyat məhlukning: «Kəl!» deginini anglidim. Mən kərdümki, mana bir qara at kəldi. Atqa mingüqining qolida bir taraza bar idi. ⁶ Tət həyat məhlukning arisidin: —

□ **6:1 «Tət həyat məhluktin birining güldürmamidək awaz bilən: «Kəl!» deginini anglidim»** — «Kəl!» degən söz bəlkim 2-8-ayətlərdə kəringən atliqlarning hər birigə qikiriləyan buyruq bolsa kərək (3-, 5-, 7-ayətnimu kəring). Bəzi kona kəqürülmilərdə «kəl»ning ornda «kelip kərgin!» deyilidu.

□ **6:2 «uningəya bir taj berildi»** — «taj» degən bu söz padixahningki əməs, bəlkə jəng-uruxlarda yəki elixix mus-abikilirida oqəlibləyə berilidiəyan, birhil nəpis qəmbirəkni kərsitidu. **«Kərdümki, mana bir aq at kəldi! Atqa mingüqining qolida bir oq-ya bar idi... u oqəlibə kəloquqi süpitidə zəpər kuqux üqün jənggə atlandi»** — «aq atqa mingüqi»ning salahiyiti toqruluk «koxumqə söz»imizdə tohtilimiz. ■ **6:2** Wəh. 19:11.

«Bir tawaq buoqday bir dinarius puloqa,
Üq tawaq arpa bir dinarius puloqa setilidu.
Əmma zəytun yeoioqa wə xarabqa zərər
yətküzmigin!»

— degəndək bir awazni anglidim. □ ■

⁷ Qoza tətinqi peqətni aqkanda, tətinqi həyat məhlukning: «Kəl!» degən awazini anglidim. ⁸ Kərdümki, mana bir tatirang atni kərdüm. Atka mingüqining ismi «Əlüm» idi. Uning kəynidin təhtisara əgixip keliwatatti. Ularoqa yər yüzining təttin birigə həkümranlik kılıp, kiliq, aqarqilik, waba wə yər yüzidiki yirtkuq həywanlar arkilik adəmnı öltürüx hokuki berildi. □

⁹ Qoza bəxinqi peqətni aqkanda, Hudaning səz-kalami üqün wə izqil guwahlik bərgənliki wəjidin öltürülgənlərnıng janlirini qurbangahning tegidə kərdüm. ■ ¹⁰ Ular kattıq awaz bilən nida selixip:

— Əy həkımmutlək İgımiız, mukəddəs wə həkıkiy Boluquı! Sən qağanoıqə yər yüzidə turuwatqanlarnı sorak kılmay, ulardın kənımiızning intıqamını almaysən? — deyixətti.

□ **6:6 «Bir tawaq buoqday»** — grek tilida «bir əlqəm buoqday». **«bir dinarius pul»** — asasen bir künlük ix həkki idi («Mat.» 20:2). «Bir tawaq» bəlkim bir xing idi (grek tilida «qeniks»). Biraq bir tawaq buoqday aranla bir kixining künlük tamıkiqoqa yetidu. Xunga «kara at» aqarqilik elip kelidu. Həlbuki, xuning bilən bir wəqıtta baylar bolsa əz rəhət-paraqitigə kerək boluqan «may wə xarab»larnı setıwalalaydu. ■ **6:6** Wəh. 9:4.

□ **6:8 «kılıp, kiliq, aqarqilik, waba wə yər yüzidiki yirtkuq həywanlar arkilik...»** — «waba» grek tilida «əlüm». ■ **6:9** Wəh. 19:10; 20:4.

11 Ularning hər birigə birdin aq ton berildi. Ularoqa, özünqlaroga ohxax ɵltürɵlidiotan kulburadərlirolinglar həm kerindaxliringlarning sani toxkuqə azoqinə wakit aram elixinglar kerək, dəp eytildi. 12 Andin mən Koza altinqi peqətni aqkinida kɵrdɵmki, mana dəhxətlik bir yər təwrəx yüz bərđi, kuyax bəəyni qara yungdin tokuloqan bɵzdək kapkara rənggə, tolun ay bolsa qanning rənggigə kirdi. □ ■ 13 Ənjür dərđihining qattik boranda silkinixidin ənjür oqoriliri yərgə tɵkɵlgəndək, asmandiki yultuzlarmu yər yüzigə tɵkɵldi. 14 Asman huddi oram yazmining türɵlginidək oqayib boldi, hər bir taoq wə aral ornidin yɵtkəldi; □ 15 həmdə dnyadiki padixahlar, mətiwərlər, sərdarlar, baylar, küqlɵklər, kullar wə hɵrləning həmmisi ɵngkɵrlərgə wə taoqlarning kamarlirioqa yoxurundi. □ 16 Ular taoqlaroga wə qoram taxlaroga mundak dəp jar saldi: — «Üstimizgə quxinglar! Bizni təhtə Olturoquqining siymasidin həm Qozining oqəzipidin yoxurunglar wə saklanglar! □ ■ 17 Qunki Ularning dəhxətlik oqəzəp kuni kəldi, əmdi kim put tirəp turalisun?!».

□ **6:12** «**Andin mən Koza altinqi peqətni aqkinida kɵrdɵm...**» — «yətə peqət» toqruluk «koqumqə sɵz»imizdə tohtilimiz. ■ **6:12** Yo. 2:10, 31; 3:15; Yəx. 13:10; 24:23; Am. 8:9; Mat. 24:29, Ros. 2:20 □ **6:14** «**munasiwətlik ayət**» — «Yəx.» 34:4. □ **6:15** «**sərdarlar**» — grek tilida «mingbexilar». «**munasiwətlik ayətlər**» — «Yəx.» 2:21. □ **6:16** «**munasiwətlik ayət**» — «Hox.» 10:8. ■ **6:16** Yəx. 2:19; Hox. 10:8; Luqa 23:30; Wəh. 9:6. ■ **6:17** Yo. 2:10, 31; 3:15; Yəx. 2:12-22; 13:6-13; 24:23; Am. 8:9; Mat. 24:29; Ros. 2:20

7

Məhürləngən 144000 kixi

¹ Uningdin keyin mən kərdümki, tət pərixətə yər yüzining tət bulungida turatti. Ular hərəkəndək xamalning kurukluk, dengiz həm dəl-dərəhlərgə urulmasliki üçün yər yüzining tət təripidin qikidiqan xamalni tizginləp turatti. ² Mən həyat Hudaning məhürini alqan, kün qikixtin kətürüliwatqan baxqa bir pərixətini kərdüm. U qattıq awaz bilən kurukluk wə dengizlarni wəyran kilix hokuki berilgən axu tət pərixetigə: ³ «Biz Hudaning kul-hizmətkarlırining pexanisigə məhür baskuqə, kurukluk, dengiz wə dəl-dərəhlərnəni wəyran qilmanglar!» dəp tovlidi. ⁴ Mən məhürləngənlərnəning sanini anglidim — İsrail-lərnəning hərəkəysi kəbililiridin bir yüz kırık tət ming kixi, yəni: —■

⁵ Yəhuda kəbilisidin on ikki ming kixi,

Rubən kəbilisidin on ikki ming kixi,

Gad kəbilisidin on ikki ming kixi,

⁶ Axir kəbilisidin on ikki ming kixi,

Naftali kəbilisidin on ikki ming kixi,

Manassəh kəbilisidin on ikki ming kixi,

⁷ Ximeon kəbilisidin on ikki ming kixi,

Lawiy kəbilisidin on ikki ming kixi,

Issakar kəbilisidin on ikki ming kixi,

⁸ Zəbulun kəbilisidin on ikki ming kixi,

Yüsüp kəbilisidin on ikki ming kixi,

■ 7:4 Wəh. 14:1.

Binyamin kəbilisidin on ikki ming kixi məhürləngənidi.□

Nijatni tapқан zor bir tup halayiq

⁹ Bu ixlardin keyin kərdümki, mana hər əl, hər kəbilə, hər milləttin boləqan, hərhil tillarda səzlixidiəqan san-sanaksiz zor bir top halayiq təhtning wə Qozining aldida turatti; ularning həmmisiqə aқ ton kiydürülgən bolup, qollirida horma xahliri tutқanidi. ¹⁰ Ular yuқiri awaz bilən: —

«Nijat təhttə olturoquqi Hudayimizəqə wə Qozioqə mənəsup boləqay!» dəp warkirixatti.□

¹¹ Barliқ pərixtilər təhtning, aқsaқallarning wə tət həyat məhlukning ətrapiəqə olaxқanidi. Ular təhtning aldida yiqilip, Hudaəqə səjdə kilip mundaq deyixətti: —

¹² «Amin! Həmd-mədhiyə, xan-xərəp,
Danalıq wə təxəkkür,
Hərmət wə küq-қudrət
Hudayimizəqə əbədil'əbədgiqə mənəsup boləqay,
amin!»

□ **7:8** «...Zəbulun kəbilisidin on ikki ming kixi, Yüsüp kəbilisidin on ikki ming kixi, Binyamin kəbilisidin on ikki ming kixi məhürləngənidi» — on kəbilidin Dan kəbilisi kəm idi; Yüsüpning kəbilisi ikki bələkkə (Yüsüpning wə Man-assəhning)gə bəlündi. □ **7:10** «Nijat təhttə olturoquqi Hudayimizəqə wə Qozioqə mənəsup boləqay!» — «Nijat...

Qozioqə boləqay!» degən ibarə bolsa Huda wə Qoza insanlarəqə ata kiləqan nijatning mewisi boləqan xan-xərəp, nam-xəhrət wə həmdusanalarning həmmisi heq nemə qaldurmay Huda wə Qozioqə qayturup kelinsun, degəndək mənidi.

13 Əmdi aqsaqallardin biri məndin:

— Bu aq ton kiydürülgən kixilər kim bolidu, kəyərdin kəldi? — dəp soridi.

14 — Təksir, bu əzlidirigə məlumdur, — dedim.

U manga:

— Bular dəhxətlik azab-oqubətəni bexidin ötküzüp kəlgənlər. Ular tonlirini Qozining kənida yuyup ap'aq kıləqan. ¹⁵ Xunga ular Hudaning təhtining aldida turup, ibadəthanisida keqə-kündüz Uning hizmitidə bolidu; təhtə Olturuquci bolsa ularning üstigə qedirini sayiwən kılidu. □ ¹⁶ Ular yənə heq aq qalmaydu, heq ussimaydu, ularəqə nə aptap, nə piziojirim issik heq urmaydu. ■ ¹⁷ Qünki ularni təhtning otturisdiki Qoza baqıdu wə həyatlıq süyi bulaklırioqə elip barıdu; wə Huda ularning hər bir kəz yexini sürtidu, — dedi. □ ■

8

Qozining yəttinqi peqətni eqixi

1 Qoza yəttinqi peqətni aqkanda, ərxətə yerim saətqə jimjitlik həküm sürdi. □ 2 Andin Hudaning aldida turıdıoqan yəttə pərixtni kərdüm.

□ **7:15 «təhtə Olturuquci bolsa ularning üstigə qedirini sayiwən kılidu»** — grek tilida «təhtə Olturuquci bolsa ularning üstigə Əz qedirini yeyip berıdu». ■ **7:16** Yəx. 49:10. □ **7:17 «munasiwətlik ayətlər»** — «Yəx.» 5:5-6, 25:8. ■ **7:17** Yəx. 25:8; Zəb. 23:1; Wəh. 21:4. □ **8:1 «Qoza yəttinqi peqətni aqkanda, ərxətə yerim saətqə jimjitlik həküm sürdi»** — «yəttə peqət» toqruluk «koxumqə səz»imizdə tohtilimiz.

Ularoqa yəttə kanay berildi. ³ Altun huxbuydan tutkan yənə bir pərixətə kelip, huxbuygaḥning aldidida turdi. Barlıq mukəddəs bəndilərninḡ dualiri bilən birliktə təhtning aldidiki altun huxbuygaḥ üstidə *Hudaoḡa* atap sunuxka uningə kəp huxbuy berildi. □ ⁴ Wə huxbuyning tütünliri mukəddəs bəndilərninḡ dualiri bilən billə pərixatining qolidin Hudaning aldioḡa kətürüldi. ■ ⁵ Andin pərixətə huxbuydanni kəlioḡa elip, uni qurbangaḥdiki ot bilən toldurup, yər yüzigə atti; xuning bilən türlük awazlar, güdürmamilar anglandi, qakmaqlar qeqildi wə bir yər təwrəx boldi. ⁶ Andin qollirioḡa birdin kanay tutkan yəttə pərixətə kanaylirini qelixka ḡazirlandi.

Yəttə kanayning qelinixi

⁷ Birinḡi pərixətə kaniyini qaldi; xuning bilən mödür wə ot kan arilax pəyda bolup yər yüzigə taxlandi, zeminning üqtin biri kəydürüldi, dəldərəhlərninḡ üqtin biri kəydürüldi wə pütkül yexil ot-qəplər kəydürüldi.

⁸ İkkinḡi pərixətə kaniyini qaldi; xuning bilən goyaki lawuldap kəyüwatkan yoḡan bir taqdək oḡayət zor *bir jisim* dengizoḡa taxlandi. Dengizning üqtin biri qanoḡa aylandi ⁹ wə dengizdiki janiwarlarning üqtin biri əldi; kemilərninḡ üqtin biri wəyran boldi.

¹⁰ Üçinḡi pərixətə kaniyini qaldi; xuning bilən asmandin məx'əldək yalkunlap yanoḡan qong bir

□ **8:3** «huxbuygaḥ... altun huxbuygaḥ» — grek tilida «qurbangaḥ... altun qurbangaḥ». ■ **8:4** Zəb. 141:2

yultuz qüxti; u dəryalarning üqtin birining wə bulaklarning suliri üstigə qüxti. ¹¹ Yultuzning ismi «Kəkrə» idi. Sularning üqtin biri kəkridək bolup kətti, sular aqqıq bolup kətkəqkə nuroqun adəm sudin öldi.

¹² Tətinqi pərixətə kaniyini qaldi; xuning bilən quyaxning üqtin biri, aynıng üqtin biri wə yultuzlarning üqtin biri uruldi. Nətijidə, quyax, ay wə yultuzlarning yoruklukining üqtin biri qarangoqulaxti, kündüzning üqtin biridə yorukluk yoqaldi, keqining üqtin biridimu xundak boldi.

¹³ Yənə kərdümki, asmannıng otturisida uqur ketiwatqan bir bürkütning kattıq awaz bilən: — «Kanayni qelixka təmxəlgən qaloqan üq pərixatining kanay awazliri anglansa yər yüzidə turuwatqanlarning həlioqa way, way, way!» deginini anglidim.

9

¹ Bəxinqi pərixətə kaniyini qaldi; mən asmandin yərgə qüxüp kətkən bir yultuzni kərdüm. Tegi yoq həngoqa baridioqan kudukning aqkuqi uningqə berildi, ■ ² U tegi yoq həngning kudukini aqti. Kuduktin yoqan humdanning isidək tütün örləp qıkti. Həngning kudukining tütünidin quyax wə kəkni qarangoquluk basti.

³ Tütünning iqidin yər yüzigə qekətkə yaqdi. Ularqə yər yüzidiki qayanlardək qeqix küqi berilgənidi. ⁴ Ularqə yər yüzidiki ot-qəplərgə

■ 9:1 Luqa 8:31; Wəh. 17:8.

wə hərқandak օsümlük yaki dəl-dərəhlərgə zərər yətküzmənglar, pəkət pexanisidə Hudaning məhürü bolmioğan adəmlərgila zərər қilinglar, dəp eytildi.■ ⁵ Ularoға adəmlərnı օltürüxkə əməs, bəlki bəx ayoқиғə қiynaxқа yol қoyuldi; ular yətküzidioğan azab adəmnı qayan qaqқandikidək azab idi. ⁶ Xu күnlərdə, insannar օlümni izdəydu, lekin tapalmaydu; օlümni seқinidu, lekin օlüm ulardin қақidu.■

⁷ Qekətkilərnıng қiyapiti huddi jənggə hazirlanoğan atlaroға ohxaytti. Baxlirida bolsa altun tajқа ohxaydioğan bir nərsə bolup, qirayi adəmnıngkigə ohxaytti.■ ⁸ Qaqliri ayallarnıng qeqioға, qıxliri xirning qixioға ohxaytti. ⁹ Ularnıng kəkrikidiki sawuti təmür sawutlaroға ohxaytti; kanatlirining awazi jənggə atlanoğan nuroqun at-harwilarnıng awazioға ohxaytti. ¹⁰ Qayanlarnıngkigə ohxax қuyruқliri wə nəxtərliri bar idi. Adəmnı bəx ay azabқа salidioğan күq bolsa қuyruқlirida idi. ¹¹ Ularnı idarə қilidioğan padixahi, yəni tegi yoқ Һangning pərixтisi bar idi. Uning ibraniyqə ismi Awaddon; grekqə ismi Apoliyon idi.□

¹² Birinqi «way» օtүp kətti. Mana, buningdin keyin yənə ikki «way» kelidu.■

Altınqi kanayning qelinixi; «ikkinqi way»ning

■ **9:4** Əz. 9:4; Wəh. 6:6; 7:3. ■ **9:6** Yəx. 2:19; Yər. 8:3; Hox. 10:8; Luka 23:30; Wəh. 6:16. ■ **9:7** Mis. 10:4. □ **9:11** «**Uning ibraniyqə ismi Awaddon; grekqə ismi Apoliyon idi**» — bu ikki isimning mənisi «Һalak қiloқuqi». ■ **9:12** Wəh. 8:13.

baxlinixi

¹³⁻¹⁴ Altinçi pərixətə kaniyini qaldı; mən Hudaning aldidiki altun qurbangahning tət münggüzidin qıqқан bir awazni anglidim, bu awaz kanayni tutқан altinçi pərixetigə:

— Qong Əfrat dəryasining yenida baqlıqlıq tət pərixetini boxat, dedi. ¹⁵ Dəl xu saət, xu kün, xu ay, xu yil üqün hazırlap qoyuloğan bu tət pərixətə insanlarning üqtin birini həlak kılıx üqün baqlıqtin boxitildi. ¹⁶ Bularning atlıq ləxkərlər qoxunining sani ikki yüz milyon idi. Ularning sanining jakarlanoğanlikini anglidim. □

¹⁷ Olayibanə kərünüxtə kəzümgə kərüngən at wə üstigə mingənlər mana mundaq idi: atlıqlarning kəkrikidiki sawuti qoqdək kızıl, kək yakuttək kək wə günggürttək serik idi. Atlarning baxlıri xirning bexidək idi; ularning eqizliridin ot, tütün wə günggürt qıqıp turatti. □

¹⁸ Bu üq baladin, yəni atlarning aqızidin qıqқан ot wə tütün wə günggürttin insanlarning üqtin biri öltürüldi. ¹⁹ Qünki atlarning küqi eqizlirida wə quyruqlirida idi; ularning quyruqlirining yılanlaroşa ohxax bexi bolup, bular bilən adəmni zəhimləndürətti.

²⁰ Qaloğan insanlar, yəni bu balayi'apətlərdin öltürülməy qaloğanlar öz kollirining əməllirigə towa qılmidi, yəni jinlaroşa, kərəlməs, angliyal-

---

□ **9:16 «bularning atlıq ləxkərlər qoxunining sani ikki yüz milyon idi»** — «ikki yüz milyon» grek tilida «ikki tımən həssə tımən». □ **9:17 «atlıqlarning kəkrikidiki sawuti qoqdək kızıl, kək yakuttək kək wə günggürttək serik idi»** — «qoqdək kızıl, kək yakuttək kək wə günggürttək serik idi» yaki «ot, kək yakut wə günggürttin idi».

mas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaoşaq butlaroşa qoşunuxtın waz kəqmidi. ■
 21 Ular qatillik, sehırgərlik, jinsiy buzukluk wə ooqrılıqlirioşimu towa qılmidi.

10

Pərixta wə kiqik oram yazma

¹ Andin keyin, ərxin qüxüwatқан yənə bir küqlük pərixtinı kərdüm. U bir parqə bulut bilən yepinoşan bolup, bexining üstidə bir həsən-hüsən bar idi. Qirayi kuyaxқа, putliri ot tüwrükkə ohxaytti; ■ ² qolida bir kiqik eqiklik oram yazma bar idi. U ong putini dengiz üstigə, sol putini kuruklukқа kəyup turup, ³ xirning hərkirixigə ohxax kattik awaz bilən warkiridi. U warkirioşanda, yəttə güldürməmə öz awazlirini anglitip səz kildi.

⁴ Yəttə güldürməmə səz qiloşanda, degənlirini hatiriliwalməqçi bolup turattim. Birəş asmandin: —

«Yəttə güldürməməning eytkənlirini məhürləp, ularni hatirilimə» degən awazni anglidim. □ ■

⁵ Dengiz həm kuruklukning üstidə turəşan, mən kərgən u pərixta ong qolini asmanoşa kətürüp, ■

⁶ asmanlar həm ularda boləşanlarıning həmmisini, yər-zemin həm uningda

■ 9:20 Zəb. 115:4, 5, 6, 7; 135:15. ■ 10:1 Mat. 17:2; Wəh. 1:15.

□ 10:4 «Yəttə güldürməməning eytkənlirini məhürləp, ularni hatirilimə» — demək, bu səzlərnı məhpiy tut. ■ 10:4 Dan. 8:26; 12:4. ■ 10:5 Dan. 12:7.

bolonlarning həmmisini, dengiz həm uningda bolon həm misini Yaratquci, yəni əbədil'əbədgigə həyat Yaxioquci bilən kəsəm kilip:

— Wəqit yənə kəynigə sürülməydu;■ 7 bəlki yəttinqi pərixte kanay qelix aldidə, yəni awazi anglinix aldidiki künlərdə, Hudaning Əz kul-hizmətkarlıri bolon pəyoqəmbərlərgə hux həwirini yətküzginidək Uning siri tügəllinip, əməlgə axidu, — dedi.

8 Mən asmandin angliqan awaz mənə yənə səzləp:

— Berip, dengiz həm kuruklukning üstidə turoqan pərixtingin qolidiki eqiklik oram yazmini aloqin, dedi.

9 Mən berip, pərixtingin kiqik oram yazmini mənə berixini soridim. U mənə:

— Buni elip yə! Axkaziningni zərdab kilidu, birək aozing həsəldək tatlik bolidu, dedi.□ ■

10 Mən xuning bilən kiqik oram yazmini pərixtingin qolidin elip yedim; dərwekə aozimoqə həsəldək tatlik tetidi, ləkin yegəndin keyin axkazinim zərdab boldi. □ 11 Xuning bilən mənə:

■ 10:6 Wəh. 11:15. □ 10:9 «...Buni elip yə! Axkaziningni zərdab kilidu, birək aozing həsəldək tatlik bolidu»

— kəqmə mənisi «səngə əwwəl birhil huxallik yətküzidu, ləkin keyin yürikingni eqixturidu» degəndək bolidu. «**munasiwətlik ayətlər**» — «Əz.» 2:6-3:3. ■ 10:9 Əz. 3:1.

□ 10:10 «**Mən xuning bilən kiqik oram yazmini pərixtingin qolidin elip yedim...**» — «oram yazmini yeyix» bizningqə Yuhanna məzmunini yətküzüxi kerək bolidioqan, təwəndiki 11-19-bablardiki bexarətlər bilən baqlik. «Koxumqə səz»imizdə u toqruluk tohtilimiz.

— Sən көp millətlər, əllər wə hər hil tillarda sөzlixidioqanlar wə padixahlar toqrisidiki wəhiy-bexarətlərnı yənə jakarlixing lazim, deyildi.

11

Ikki guwahqı; «ikkinqi way»ning dawami

¹ Manga əlqigüq hasidək bir qomux berilip, mundaq deyildi:

«Baroqin, Hudaning ibadəthanisi, qurbangahı wə u yərdə ibadət kiliwatqanlarnı əlqigin.

□ ■ ² Lekin ibadəthanining taxqiriki həylisini əlqiməy qoy, qünki u yər yat taipilərgə berildi, xuning bilən muqəddəs xəhər kırık ikki ay dəpsəndə qilinidu. ■ ³ Mən ikki guwahqimoqa kudrət berimən, xuning bilən ular bəz kiyim kiyip, wəhiy-bexarətlərnı bir ming ikki yüz atmix kün yətküzidu» □ ⁴ (bular yər-zeminning

---

□ **11:1** «Baroqin, Hudaning ibadəthanisi, qurbangahı wə u yərdə ibadət kiliwatqanlarnı əlqigin» — qizik yeri xuki, Yuhanna muqəddəs ibadəthanini wə uningda ibadət qiləuqılarnı əlqigin dəp buyruloqini bilən u bizgə bularning əlqəmlirini eytmaydu. Bu ixning əhmiyiti toqruqluq «qoxumqə sөz»imizdə azraq tohtilimiz. «munasiwətlık ayətlər» — «Əz.» 40:3 qatarlıqlar, «Zək.» 2:1-4. ■ **11:1** Əz. 40:3-49; Əz. 41; Əz. 42; Əz. 43. ■ **11:2** Wəh. 13:5. □ **11:3** «ikki guwahqim... bəz kiyim kiyip...» — kona zamanlarda «bəz kiyim kiyix» towa qilix yaki matəm tutuxni bildürətti. Xühşisizki, bu ix ularning towa qilix həqqidiki həwərnı təkitləx üqün bolidu.

Rəbbi aldida turoqan ikki tüp zəytun dərihi wə ikki qiraqhdandur). □ ■

⁵ Birərsi ularni zəhimləndürməkqi bolsa, eoizliridin ot pürkülüp qikip, düxmənlirini yəp tügitidu. Ular ni zəhimləndürməkqi boləqanlar mana xundak ɵltürölidu. ⁶ Ular bexarət-wəhiyni yətküzgən künlərdə yamoqur yaoqdurmasliqqa asmanni etiwetix kudritikə igə; sularni qanoqa ayləndurux wə hərhil balawaba bilən yər-zeminni halioqan waqıtta urux kudritigimu igə. ■ ⁷ Ularning guwahliq wəzipisi ayaqlixixi bilən, tegi yoq hangdin qikidoqan diwə ular bilən elixidu wə ularni yengip ɵltüridu. □ ■ ⁸ Jəsətliri rohiy jəhəttin Sodom wə Misir dəp atilidoqan xu katta xəhəring oqol koqisida yatidu; xu yərdə ularning Rəbbimu krestləngənidi. □ ■ ⁹ Hər milləttin, hər kəbilidin wə hər hil tilda səzlixidoqanlardin, hər əldin boləqan adəmlər ularning jəsətlirigə üq yerim kün tikilip qaraydu wə jəsətləring yərlikkə qoyuluxioqa yol koymaydu. ¹⁰ Yər yüzidə

□ **11:4 «munasiwətlik ayətlər»** — «Zək.» 4:1-7. ■ **11:4** Zək. 4:3,14. ■ **11:6** Mis. 7; 8; 9; 10; 12; 1Pad. 17:1.

□ **11:7 «tegi yoq hangdin qikidoqan diwə ular bilən elixidu»** — grek tilida «tegi yoq hangdin qikidoqan diwə ular bilən uruxidu». ■ **11:7** Dan. 7:21; Wəh. 13:7,11.

□ **11:8 «rohiy jəhəttin Sodom wə Misir dəp atilidoqan xəhər»** — Sodom eoqir buzukluqqa qəmgənidi, Misir bolsa Hudaning bəndilirigə nisbətən əslidə ularni əsir kiliwaləqan «bu rəzil dunya»ning simwolidur. Xəhəring «rohiy jəhəttin» xu namlarda boluxi «Rim» yaki «Babil (Babilon)»ni kərsitixi mumkin; xəhər hərhalda ahirki zamanda bu rəzil dunyaning küq-kudritigə əng qong namayandə boluxi kerək. Bəzi alimlar xəhərni Yerusalem dəp qaraydu. ■ **11:8** Wəh. 7:2, 5; 18:10.

turuwatkanlar ularning bu ҳalidin huxallinip, təbriklixip, bir-birigə hədiyələr əwətxidu; çünki bu ikki pəyoqəmbər yər yuzidikilərnı kiynaytti.

¹¹ Ləkin uq yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən həyatlik nəpisi ikkiyləngə kirdi, ular ornidin put tirəp turdi; ularoqa qarawatkanlarning üstigə qong bir qorkunq çuxti. □ ■ ¹² Andin ular ikkəyləngə ərxтин kəlgən: — «Bu yaqqa çiq!» degən yukiri bir awazni anglidi; xuning bilən ular düxmənlirining kəz aldida bir bulut iqidə asmanoqa kətürüldi. □ ¹³ Dəl xu saət iqidə xiddətlik yər təwrəx yüz bərđi, xəhərning ondin biri gumran bolup, yəttə ming kixi həlak boldi. Qaloqanliri dəkkə-dükkigə qəmüp, ərxतिकи Hudani uluqlaxti. □

¹⁴ Ikkinçi «way» ətüp kətti; mana, uqinçi «way» kelixkə az qaldi. ■

Yəttinçi pərixting kanay qelixi; «uqinçi way»

¹⁵ Andin yəttinçi pərixтə kaniyini qaldi; ərxтə yukiri awazlar anglinip mundaq deyildi: — «Dunyaning padixahlıki Pərwərdigarimiz

□ **11:11** «Hudadin kəlgən həyatlik nəpisi ikkiyləngə kirdi...» — grek tilida «nəpəs» wə «roq» birla sөz bilən ipadilinidu. ■ **11:11** Əz. 37:5,10 □ **11:12** «ular ikkəyləngə ərxтин kəlgən: — «Bu yaqqa çiq!» degən yukiri bir awazni anglidi» — bəzi qədimki kəqürmilərdə: «Mən ular ikkilisi əzlrigə ərxтин kəlgən: — «Bu yaqqa çiq!» degən yukiri bir awazni anglidim» deyilidu. □ **11:13** «yəttə ming kixi həlak boldi» — grek tilida «yəttə ming nam həlak boldi». ■ **11:14** Wəh. 8:13; 9:12; 15:1.

Wə uning Məsihining padixahliki boldi,
U əbədil'əbədgiqə həküm süridu».

¹⁶ Hudaning aldida öz təhtliridə olturolan yigirmə tət aqsakal yərgə yikilip bax koyup, Hudaoya səjdə kilip mundaq deyixti: —

¹⁷ «Xükürlər eytimiz sanga,
I bar Boloquqi wə bar bololan Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda,
Qünki uluol kudritingni qolungoya elip,
Həkümüngni yürgüzüxkə baxliding.■

¹⁸ Əllər ozəpləngənidi,
Əmdi Sening ozəping yetip kəldi!
Əlgənlərni sorak kilix,
Qul-hizmətkarliring bololan pəyoləmbərlərni,
Mukəddəs bəndilərni,
Təwən yaki katta bolsun namingdin
qorkqanlarni in'amioya igə kilix,
Yər yüzini həlak kiloqanlarni həlak kilix wakti
kəldi».

¹⁹ Andin Hudaning ərxtiki ibadəthanisi eqildi wə uning əhdə sanduki ibadəthanida kəründi; qakmaklar, türlük awazlar, güldürmamilar , yər təwrəx wə dəhxətlik məldür boldi.■

12

Ayal, ool bala wə əjdiha

¹ U qaolda, ərxtə ajayip bir karamət pəyda boldi — u quyaxni yepinqaklioqan, putlirining astida

■ **11:17** Wəh. 1:4, 8; 4:18; 16:5. ■ **11:19** Wəh. 15:5.

ay, bexida on ikki yultuzluk taj bar bir ayal idi. ² U hamilidar bolup, toloqak yep tuoqux azabida dad-pəryad kətürdi. □ ³ Andin ərxte yənə bir alamət kəründi — mana, yəttə baxliq, on münggüzlük, yəttə bexida yəttə taj bar boləjan qong bir kizil əjdiha turatti. ⁴ U kuyruki bilən asmandiki yultuzlarning üqtin birini süpürüp, ularni yər yüzigə qerüwətti. Əjdiha tuəjay dəp qaləjan ayal yənggigən haman uning balisini yalmap yutuwətməkqi bolup uning aldida turdi. □ ⁵ Ayal bir bala, yəni pütүн əllərnı təmür hasisi bilən padiqidək bakidiojan bir oqul tuədi. Bala bolsa Hudaning wə Uning təhtining aldioja otaqqidə elip qikildi. ■ ⁶ Ayal qəlgə kaqti; u yərdə uning 1260 kün bekiłixi üqün uningəja Huda tərıpidin hazırlap qoyulojan bir jay bar idi. ■

⁷ Andin ərxte jəng boldi. *Bax pərixte* Mikail wə uning pərixtiliri əjdiha bilən jəng kıləjili turdi; əjdihamu əz pərixtiliri bilən ularəja

---

□ **12:2 «U (ayal) hamilidar bolup, toloqak yep tuoqux azabida dad-pəryad kətürdi...»** — ayal toqruluk üq pikir bar; u yaki (1) jamaətni; yaki (2) büwi Məryəm; yaki (3) İsrailni bildüridu. Bizning uning İsrailni bildürıdiəjanlikioja kılqə gumanimiz yok. Həzriti Yüsüpnıng Təwrat, «Yaritilix» 37-babta hatiriləngən qüxini kərüng. «Ayal» jamaət boluxi mumkin əməs, qünki «ayal» Məsihnı tuəjıdu (5-ayət). 12:17nimu kərüng. □ **12:4 «U (əjdiha) kuyruki bilən asmandiki yultuzlarning üqtin birini süpürüp, ularni yər yüzigə qerüwətti...»** — bu wəhiy bizningqə Xəytanning əslidə ərxte Hudəəja qarxi kətürgən isyanini kərsitidu. Bundak xərh toqra bolsa, pərixtilərnıng üqtin biri isyanəja qoxulup hazırkı jinlar bolup qikқан. ■ **12:5** Zəb. 2:9; Wəh. 2:27. ■ **12:6** Wəh. 11:3.

etildi. □ ⁸ Lekin u üstünlük qazinalmide, uningoa wə pərixtilirigə ərxətə turuxka orun qalmide. ■

⁹ Xuning bilən zor əjdiha, yəni Iblis wə Xəytan dəp ataloqan, pütün jahanni azduroquqi heliki qədimiy yilan yər yüzigə taxlandi. Uning pərixtilirimu uning bilən tēng taxlandi. ■

¹⁰ Andin mən ərxətə yukiri bir awazning mundak degənlikini anglidim: —

«Kəldi Hudayimizning nijatliqi, kudriti, padixahlıqi wə Uning Məsihining hokuki!

Qünki kərindaxlirimizning üstidin Hudayimizning aldidə keqə-kündüz xikayət kılıp turoqan xikayət kılouquqi ərxetin taxliwetildi;

¹¹ kərindaxlar uning üstidin Kozining keni wə ularning guwahlık səzi bilən oqalib kəldi; Ular hətta ölümni kəzigə ılmay əz jenini əziz kərmide.

¹² Xuning üqün, xadlininglar, əy ərxlər wə ularda turuwatqalar!

Lekin həlinglaroqa way, əy yər wə dengizlar!

Qünki Iblis üstünglaroqa qüxti;

Waktining az qaloqanlıqini bilgəq,

Oqəzəp-kəhri bilən kəldi!» ■

¹³ Əjdiha əzining yər yüzigə taxlanoqanlıqini kərüp, oqul balini tuoqan ayalni qooqlaxka baxlıdi. ¹⁴ Ayalning yilanning yüzidin daldilinixi, qəldə əzi *üqün hazirlanoqan* makaniqa beripbir

□ **12:7 «Bax pərixətə Mikail»** — bax pərixətə Mikailning Israil həlkini qooqdax üqün alahidə məs'uliyiti bar («Dan.» 10:13, 21, 12:1 wə «Yəh.» 9ni kərüng). ■ **12:8** Dan. 2:35. ■ **12:9** Luka 10:18; Wəh. 20:2. ■ **12:12** Zəb. 96:11; Yəx. 49:13; Wəh. 8:13.

məzgil, ikki məzgil wə yerim məzgil bekilsun dəp xu yərgə uqur ketixi üqün, uningə yooqan bir bürkütning ikki qaniti berildi. □ ■ 15 Andin yilan ayalning arkisidin aqzi bilən dəryadək su pürküp, uni səl bilən ekıtıp yoxatmaqđi boldi. 16 Lekin zemin ayalə yadəm kılıp, aqzini eqıp, əjdihə aqzidin pürküp qıkarəqan dəryani yutuwətti. 17 Buning bilən əjdihaning ayalə qattıq əzıpi kelıp, uning qaləqan nəslı, yəni Hudaning əmrlirigə əməl kılıp, Əysaning guwahlıqını tutqan pərzəntliri bilən jəng kıləqılı kətti; u dengiz sahilı üstidə turatti. □

13

Dengizdin qıqqan diwə

¹ Andin, dengizdin on münggüzlük, yəttə baxlık bir diwining qıkiwatqanlıqını kərdüm. Uning hər bir münggüzidə birdin taj bar idi,

□ **12:14** «bir məzgil, ikki məzgil, wə yerim məzgil» — 1260 kün, təhminən üç yerim yıl. «Dan.» 7:25, 12:7ni, izahatlırı wə «Daniyal»diki «qoxumqə səz»nimu kəring. ■ **12:14** Wəh. 2:6.

□ **12:17** «Əysaning guwahlıqını tutqan pərzəntliri» — yaki Əysa toqruluk guwahlık bəridəqanlar, yaki U Əzi bərgən guwahlıqını qing tutqanlarnı kərsitidu. Bizningqə awwalkısı toqra.

hər bir bexida kupurluq namliri yeziklik idi. □ ■
 2 Mən kərgən bu diwə yilpizotə ohxaytti, putliri eyikning putlirioṭə, aotzi bolsa xirning aotzioṭə ohxaytti. Əjdihə uningotə öz kudriti, təhti wə zor hokukini bərdi. □ 3 Diwining baxliridin biri əjəllik yarilanotəndək turatti. Ləkin, bu əjəllik yara sakayotənanidi. Pütkül dunya diwigə həyranuhəs bolup uningotə *əgəxti*. 4 Əjdihə diwigə *səltənətlik* hokuk bərgəqkə ular əjdihəotə qokunuxti. Ular yənə diwigimu qokunup: — Diwining təngdixi barmu? Uning bilən kimmu elixalisun? — dedi. ■

5 Diwigə təkəbburluq wə kupurluq kilidiotən eoiz berildi; uningotə kirik ikki ay ix kəruxkə hokuk berildi. ■ 6 U Hudaotə kupurluq kilotili — Uning namioṭə wə Uning dərgahioṭə, xundakla ərxni makan kilotənləroṭə kupurluq kilotili aotzini aqti. □ 7 Uning mukəddəs bəndilərgə

□ **13:1 «dengizdin on mungguzluk, yette baxlik bir diwining qikiwatkanlikini kerdum»** — Adəm'atimiz Hudaning obrazida bolotəndək (keyin gunah kilotəqkə bu obraz buzulotən, əlwəttə), andin Məsih Əzi Hudaning mukəmməl obrazi, xundakla yər yuzidiki wəkili bolotəndək, bu «diwə» 12-babta kərüngən Xəytanning toptotəra (yette baxlik on mungguzluk) obrazidir. Yənə bir kizik ix xuki, u kərünuxtə Məsihgə ohxax «ölümdin tirilgən» bolidu (3-ayət). Xuning bilən bizdə kilqə guman yokki, bu diwə Xəytanning yər yuzidiki wəkili, yəni Məsihning rəkibi bolotən adəm — dəjalning əzini kərsitidu. ■ **13:1** Dan. 7:20; Wəh. 17:3. □ **13:2 «munasiwətlik ayətlər»** — «Dan.» 7:1-8. ■ **13:4** Wəh. 18:18. ■ **13:5** Wəh. 11:2. □ **13:6 «...Uning namioṭə wə Uning dərgahioṭə... kupurluq kilotili...»** — yaki «... Uning namioṭə wə Uning turalotə qedirioṭə... kupurluq kilotili...». «Uning dərgahioṭə» yaki ərxniki turalotəsi yaki yər yuzidiki ibadəthanisini kərsətkən bolsa kərək.

qarxi jəng qilip, ularning üstidin oqalib kelixigə yol qoyuldi; hər kəbilə, hər millət, hər hil tilda səzlixidioqan əllərgə həkümranlıq qilix həqūki uningə berildi.■ 8 Yər yūzidikilərninğ həmmisi — aləm apiridə boləandin buyan boşuzlinip boləan Qozining həyatlıq dəptirigə nami yezilmioqanlar bolsa, uningə səjdə qilidu.□ ■

9 Quliki barlar, buni anglisun!

10 ««Tutkun bolidu» dəp bekitilgənlər qoqum tutkun bolidu, «qiliqlinidu» dəp bekitilgənlər qoqum qiliqlinip əlidu».

Muqəddəs bəndilirining səwri-taqiti wə etiqadi mana xu ixlarda məlum bolidu.□ ■

Yərdin qikқан diwə

11 Mən yərdin qikiwatқан yənə bir diwini kərdüm. Uning qoziningkidək kiqik ikki mūnggūzi bar idi, lekin awazi əjdihaningkidək qikatti. ■ 12 U awwalki diwigə wakalitən

■ 13:7 Dan. 7:21; Wəh. 11:7. □ 13:8 «**aləm apiridə boləandin buyan boşuzlinip boləan Qozining həyatlıq dəptirigə nami yezilmioqanlar bolsa**» — baxқа birhil tərjimi: «aləm apiridə boləandin buyan, boşuzlanoqan Qozining həyatlıq dəptirigə nami yezilmioqanlar bolsa,...»

■ 13:8 Mis. 32:33; Fil. 4:3; Wəh. 3:5; 17:8; 20:12; 21:27. □ 13:10 «**qiliqlinidu**» dəp bekitilgənlər qoqum

qiliqlinip əlidu» — baxқа bir kəqürmidə: «Kim qiliqlap əltürsə, qiliqlinip əltürüluxi muqərrər» degən səzlər tepilidu. Bu səz Rəbbimizning «Mat.» 26:52də degən səzligə mas kelidu.

■ 13:10 Yar. 9:6; Mat. 26:52; Wəh. 14:12. ■ 13:11 Wəh. 11:7.

uning pütün hokukini yürgüzüp, yər yüzini wə uningda turuwatqanlarni əjəllik yarisi sakayoqan awwalki diwigə qokunduridu.

■ ¹³ U zor məjizilik alamətlərni kərsitətti, hətta kixilərnin kəz aldida asmandin yər yüzigə ot yaqduratti. ■ ¹⁴ U awwalki

diwigə wakalitən kərsitixkə hokuklanduruloqan alamətlər bilən yər yüzidə turuwatqanlarni azdurup, ularoqə «kiliq bilən yarilanoqan, lekin tirik qaloqan» degən awwalki diwigə atap bir but-həykəl yasap tikləxni tapilidi.

■ ¹⁵ Diwining but-həykiligə nəpəs kirgüzüp, uningoqə uni səzliyələydiqan kilix wə uningoqə qokunmioqanlarning həmmisini əltürgüzüx qudriti berildi. ■ ¹⁶ U təwən wə katta, bay wə kəmbəoqəl, hər wə kullarning həmmisini

ong qoli yaki pexanisigə tamoqə basturuxqə məjburilidi. ¹⁷ U yənə bu tamoqə, yəni diwining nami yaki uning namidiki rəqəm besiloqanlardin baxqə heqkim bir nərsə setiwalalmaydu yaki satalmaydu, dəp bekitti. ■

¹⁸ Mana bu yərdə hekmət bar. Əkil-parasiti barliki kixilər diwining rəkimini hesablap baksun; qünki bu rəqəm bir adəmning rəkimi bolidu.

■ **13:12** Wəh. 19:20. ■ **13:13** 2Tes. 2:9; Wəh. 16:14.

■ **13:14** Qan. 13:2; Mat. 24:24; Wəh. 16:14; 19:20. ■ **13:15**

Wəh. 19:20. ■ **13:17** Wəh. 14:11.

Uning rəqimi 666dur. □ ■

14

Qutkuzuwelinoqanlarning mədhiyə küyi

¹ Andin mən kərdümki, mana, Qoza Zion teoqi üstidə turatti. Uning yenida pexanisigə Öz nami wə Atising nami yeziloqan bir yüz kirik tət ming kixi bar idi. □ ■ ² Asmandin huddi *xarkirap ekıwatqan* nuroqun sularning awazidək wə kattik güldürməmining awazidək bir awazni anglidim. Mən angliqan awaz yənə qiltarqılar qiltarlarni qaloqan awazoqa ohxaytti; ■ ³ həliki kixilər təhtning, tət həyat məhlukning wə aqsakallarning aldida yengi bir küyni eytixti. Bu küyni *gunəhlirining* bədili təlinip bu dunyadin azad kilinqan kixilərdin bir yüz kirik tət mingdin baxqa heqkim əginəlməytti. ■ ⁴ Ular ayallar tərpidin gunəhta buloqanmioqan, qünki ular pak adəmlərdir. Qoza nəgə barsa, ularmu Uningoqa əgixip xu yərgə baridu. Ular bədəl bilən insanlar arisidin Hudaqoqa wə Qozioqa

---

□ **13:18** «**bu rəqəm bir adəmning rəqimi bolidu**» — yaki «bu rəqəm insanning rəqimi bolidu». «**Əkil-parasiti barlıki kixilər diwining rəqimini hesablap baxsun... uning rəqimi 666dur**» — «diwining rəqimini hesabla» murəkkəp ix əməs. Biz «qoxumqə səz»imizdə xu kona zamanlardiki hesabla tüzümini jədwəldə kərsitimiz. Bu bəbdiki baxqa bəzi muhım ixlar toqruluk «qoxumqə səz»imizdə tohtilimiz. ■ **13:18** Wəh. 17:9. □ **14:1** «**munasiwətlik ayətlər**» — «Zəb.» 48-küy, «İbr.» 12:18-29. ■ **14:1** Wəh. 7:4; 2Tar. 23:7 ■ **14:2** Wəh. 1:15; 5:8. ■ **14:3** Wəh. 5:9.

hösulning tunji mewisidək bolux üqün setiwelinoqan. □ ■ ⁵ Ular əyibsiz bolup, aqzidin heq yaloqan söz qikmaydu. □ ■

Üq pərixta elip kəlgən həwərlər

⁶ Andin mən asmanning otturisida uqup yürğən baxka bir pərixtni kərdüm. Uningoqa yər yüzidə turuwatqanlaroqa, yəni hər bir əl, kəbilə, hər hil tilda səzlixidioqanlar, hər millətlərgə elip yətküzüxi üqün mənggülük hux həwər tapxuruldi. ⁷ U yukiri awaz bilən:

— Hudadin qorkunqlar, Uni uluqlanglar! Qünki Uning sot kiliq saiti yetip kəldi; asmanni, zeminni, dengizni wə su bulaklırini Yaratkuqioqa səjdə qilinglar! — dəytti. ■

⁸ Uning kəynidin ikkinqi pərixta kelip mundak dedi: «Qulidi! Katta xəhər Babil oqulidi, u

---

□ **14:4 «qünki ular pak adəmlərdur»** — «pak adəmlər» bolsa grek tilida adəttə bu söz jinisiy munasiwətni ötküzmişgən kixiləni kərsitidu. Muxu yərdə (1) əməliy xu mənida (2) yaki rohiy jəhəttə kəqmə mənida (3) yaki ikki mənida təng boluxi mumkin. Ayəttin kərüniduki, ular həmmisi oqul balılar. **«ular bədəl bilən insanlar arisidin Hudaqoqa wə Kozioqo hösulning tunji mewisidək bolux üqün setiwelinoqan»** — «hösulning tunji mewisi»ning öz qimmiti bar, əlwəttə; Təwrat dəwridə Israillər daim «hösulning tunji mewisi» Hudaqoqa (nəzir qilip) ataytti. Bu ixlər toquruluk «qoxumqə söz»imiznimu kərüng. ■ **14:4** 2Kor. 11:2. □ **14:5 «Ular əyibsiz bolup, aqzidin heq yaloqan söz qikmaydu...»** — muxu yərdə bəzi kona kəqürülmilərdə «qünki ular Hudaning təhti aldida əyibsiz ispatlinidu» degən səzlər kəxulidu. ■ **14:5** Zəf. 3:13; Əf. 5:27. ■ **14:7** Yar. 1:1; Zəb. 33:6; 124:8; 146:6; Ros. 14:15; 17:24.

öz zina-buzuklukining səwdalığ xarabini pütkül əllərgə iqküzgən». □ ■

⁹ Aldinki ikki pərixting kəynidin yənə bir pərixte, yəni üqinqi pərixte yuqiri awaz bilən mundak dedi: —

«Kimdikim diwigə wə uning but-həykiligə qokunsa, uning taməjisini pexanisigə yaki qoliqə qobul kilsa, ¹⁰ Hudaning kəhrining əbjəx qilinmiqan sap xarabini Uning qəziqi bilən toloqan kədəhtə iqidu. U mukəddəs pərixtilərnin wə Qozining aldida ot wə günggürttə kiynilidu. ■ ¹¹ Ularning kiynilixliridin qikqan is-tütəklər əbədil'əbəd purkirap turidu; diwigə wə uning but-həykiligə qokunqanlar yaki uning namining taməjisini qobul qiloqanlarqə keqə-kündüz aramlıq bolmaydu». ■

¹² Mukəddəs bəndilirining səwri-taqiti wə etikadi mana xu ixlarda məlum bolidu. ■ ¹³ Mən yənə asmanda mundak bir awazni anglidim: — «Bu səzni yaz: «Buningdin keyin Rəbdə wapat bolup əlgənlər bəhtliktur!

— Durus, dəydu Roh, — ular hazır öz ixliridin tohtap aram alalaydu. Qünki qiloqan əməlliri

---

□ **14:8** «u öz zina-buzuklukining səwdalığ xarabini pütkül əllərgə iqküzgən» — «səwdalığ» toqruluk; grek tilida «səwdasi» degən səz ikki bislik səz bolup, yənə «qəzəp» degən mənisimu bar; xübhisizki, muxu yərdə buning ikkinqi mənidə kəlgən; Babilning xarabini iqkənlər Hudaning kattik qəzicipigə uqraydu. ■ **14:8** Yəx. 21:9; Yər. 51:8; Wəh. 16:19; 17:5; 18:2,10,21. ■ **14:10** Wəh. 16:19; 18:6; 19:20. ■ **14:11** Wəh. 19:3. ■ **14:12** Wəh. 13:10.

ularoqa əgixip kelidu»»».□

Yər yüzidin alojan ikki orma

¹⁴ Mən kərdümki, mana bir parqə aq bulut, bulutning üstidə bexioqa altun taj kiygən, qolida ötkür bir oroqak tutqan İnsan'ooqlioqa ohxaydioqan birsi olturatti. □ ■ ¹⁵ Ibadəthanidin baxqa bir pərixte qikip, bulutning üstidə Olturoquqioqa yukiri awaz bilən:

— Oroqikingni sal wə oruxqa baxla! Qünki orma wakti kəldi, yər yüzidiki ziraətlər pixip yetildi, dedi.□ ■

¹⁶ Bulut üstidə Olturoquqi oroqikini yər yüzigə saldi wə yər yüzidiki ziraətlər oruldi.

¹⁷ Ərxte bolojan ibadəthanidin yənə bir pərixte qikti. Uningmu ötkür bir oroqi bar idi.

¹⁸ Arkidinla, otni baxkuridioqan yənə bir pərixte qurbangahdin qikip, ötkür oroqak tutqan pərixtigə yukiri awaz bilən:

— Ötkür oroqikingni selip, yər yüzidiki üzüm telining sapaklirini yioqiwal, qünki üzümliri

---

□ **14:13 «durus, dəydu Roh»** — «Roh» bolsa Mukəddəs Roh. «**kilojan əməlliri ularoqa əgixip kelidu**» — demək, əməllirining in'ami bexioqa qüxidu. □ **14:14 «İnsan'ooqlioqa ohxaydioqan birsi»** — bizningqə, bu zat Məsih boluxi kerək.

Qünki «Yo.» 3:11-14də «orma orioquqi»ning Hudaning Əzi ikənliki kərünüdu. ■ **14:14** Əz. 1:26; Dan. 7:13; Wəh. 1:13.

□ **14:15 «munasiwətlik ayətlər»** — «Yo.» 3:11-14. ■ **14:15** Yo. 3:13; Mat. 13:39.

pixip yetildi, — dedi.□

¹⁹ Buning bilən pərixətə oroqikini yər yüzigə saldi wə yərdiki üzüm telining mewilirini yioqip, Hudaning kəhrining qong xarab kəlqikigə taxlidi. □ ■ ²⁰ Xəhərning sirtidiki xarab kəlqikidiki üzümlər dəssilip, xərbətliri qan bolup, atning tizginigə qikidioqan egizlikdə üq yüz qaqirim yiraklıqqa akti.□ ■

15

«Yəttə qinə» — ahirki yəttə balayi'apət

¹ Asmanda zor həm karamətlik yənə bir alamətni, yəni ahirki yəttə balayi'apətni tutup turoqan yəttə pərixətini kərdüm (ahirki balayi'apət deyilixtiki səwəb, Hudaning oqəzipi bular bilən ahirlixidu).■

² Mən yənə ot arilax əynək dengizidək bir kərünüxni həm əynək dengizning üstidə turoqan, diwə wə uning but-həykili wə namining rəkimi üstidin oqalib kəlgənlərnəni kərdüm.

□ **14:18 «otni baxkuridioqan yənə bir pərixətə»** — bəlkim ərtiki ibadəthanining qurbangahidiki otqa məs'ul bolqan pərixətə. **«yər yüzidiki üzüm teli...»** — yaki «yər yüzidiki üzümzar...». □ **14:19 «yərdiki üzüm teli»** — yaki «yərdiki üzümzar». ■ **14:19** Wəh. 19:15. □ **14:20 «xəhərning sirtidiki xarab kəlqikidiki üzümlər dəssilip,...»** — «xəhər» muxu yərdə bəlkim Yerusalemni kərsitidu. **«üq yüz qaqirim»** — grek tilida «bir ming altə yüz stadiyon». Bir stadiyon 185 metr, 1600 stadiyon 290 kilometr. **«munasiwətlik ayətlər»** — «Yəx.» 63:1-6, «Wəh.» 13:19. ■ **14:20** Yəx. 63:3. ■ **15:1** Wəh. 11:14.

Ularning qollirida Huda bərgən qiltarlar bolup, ³ ular Hudaning qul-hizmətkari bolqan Musaning küyini həm Qozining küyini eytixatti:

«Uluoq wə karamət Sening qiloqanliring,
I Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda,
Yolliring adil wə həktur,
I pütkül əllərnin Padixah! ■

⁴ İ Pərwərdigar, kim Səndin qorqmaydiqan,
Namingni uluqlimaydiqan bolalisun?
Qünki birdinbir muqəddəs Əzüngdursən;
Barliq əllər aldingoqa kelidu,
Sanga səjdə qilidu;
Qünki həkkaney qiloqanliring axkarə boldi». □ ■

⁵ Bu ixlardin keyin, mən kərdümki, mana ərxniki ibadəthana, yəni həküm-guwahliq qediri eqildi! □ ■ ⁶ Yəttə balayi'apətni öz ilkidə tutqan yəttə pərixte pakiz, parkirap turidiqan libas kiygən, kəksigə altun kəmər baqliqan halda ibadəthanidin qikti. ■ ⁷ Tət həyat məhlukning

■ **15:2** Wəh. 4:6; Mik. 7:18. ■ **15:3** Zəb. 111:2; 139:14; 145:17. □ **15:4** «**Qünki həkkaney qiloqanliring axkarə boldi**» — «həkkaney qiloqanliring» yaki «qünki həkkaney həkümliring axkarə boldi». «**munasiwətlilik ayətlər**» — «Yər.» 7:10, «Zəb.» 86:9-10. ■ **15:4** Yər. 10:7. □ **15:5** «**həküm-guwahliq qediri**» — Təwrat dəwridə ibadət qediri «əhdə sanduqi» həm uning iqidiki «on pərman»ning makani bolqanidi. Bu «on pərman» Hudaning karakteri wə pəzilətlirini kərsitidiqan boloaq, qedir bəzidə «həküm-guwahliq qediri» yaki «əhdə-guwahliq qediri» dəp atalqanidi. Ərxniki «muqəddəs qedir» uningə ohxaxla Hudaning təbiiti toqruluk əlahidə guwahliq bərsə kerək. ■ **15:5** Wəh. 11:19. ■ **15:6** Wəh. 1:13.

biri yəttə pərixtigə əbədil'əbəd yaxaydıoan Hudaning kəhri bilən tolojan yəttə altun qinini bərđi. ⁸ İbadəthana Hudaning xan-xəripi wə qudritidin tütün bilən liq toldi. Yəttə pərixting yəttə balayi'apiti ayaqlaxmioquqə, həqkim ibadəthanoğa kirəlmidi. □ ■

16

Hudaning kəhri tolojan yəttə qina

¹ Xuningdin keyin, ibadəthanidin kətürülgən yukiri bir awazning yəttə pərixtigə: «Beringlar, Hudaning kəhri tolojan yəttə qinini yər yüzigə təkünglar!» degənlikini anglidim.

² Birinqisi berip qenidikini yər-zeminəğa təkti. Buning bilən diwining taməşisi besilojan wə uning but-həykiligə qoqunojanlarda birhil yirginqlik həm azabliq qaqə-jaharət pəyda boldi. ■

³ İkkinqisi qinidikini dengizəğa təkti; dengiz süyi əlükning qenoğa ohxax qanoğa aylandi wə iqidiki pütün janliqlar əldi. ■

⁴ Üqinqisi qinidikini dərya wə bulaklarıning suliriəğa təkti; ularning süyimu qanoğa aylandi.

⁵ Andin mən sularning pərixtisining mundaq degənlikini anglidim: —

«Muxundaq həkümləрни qikirixingda adil boləansən,

□ **15:8** «munasiwətlik ayətlər» — «Mis.» 40:34-36, «1Pad.» 8:11-12. ■ **15:8** Mis. 40:34; 1Pad. 8:10; Yəx. 6:4. ■ **16:2** Mis. 9:9,10,11; Wəh. 13:14, 16,17. ■ **16:3** Mis. 7:20.

I hazır bar Boloquqi, bar boləqan Mukəddəs Boloquqi!■

⁶ Muxu adəmlər mukəddəs bəndilər wə pəyoələmbərlərninğ kənini təkkenliki wəjidin, Sən ularəqə iğkili qan bərdinğ. Ular xuningəqə layiktur».■

⁷ Andin qurbangahning jawabən: —

«Xundak, i Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda, Həkümlirinğ həq wə adildur»
— degənlikini anglidim.■

⁸ Tətinğisi qinidikini kuyaxning üstigə təkti; buning bilən kuyaxqə insanlarni ot bilən ertigili qudrət berildi.□

⁹ Xuning bilən insanlar dəhxətlik kiziqta ertəldi; birak ular həq towa qilmidi wə bu balayi'apətlərninğ İgisi boləqan Hudani uluəqlaxning ornioqə Uning namini qarəqaxti.■

¹⁰ Bəxinğisi qinidikini diwining təhtigə təkti; diwining padixahlıqini qarəngəquluk basti, kixilər azabtin tillirini qixləxti ¹¹ wə aqrıq-azabi wə qəqə-jarahətlirininğ dəstidin ərxetiki Hudani kupurluq qilip qarəqixip, qilmixlirioqə həq towa qilixmidi.

¹² Altinğisi qinidikini uluəq Əfrat dəryasioqə təkti; xu həman künqikixtin kelidioqan padixahlarning yolini həzirlaxqə dəryaning

---

■ 16:5 Wəh. 1:4, 8; 4:8; 11:17. ■ 16:6 Mat. 23:34. ■ 16:7 Wəh. 15:3. □ 16:8 «buning bilən kuyaxqə insanlarni ot bilən ertigili qudrət berildi» — «ot bilən» — demək, ottək kizikliki bilən. 9-ayətni kərünğ. ■ 16:9 Wəh. 16:11,21.

süyi kuridi. □ 13 Andin mən əjdihaning, diwining wə sahta pəyojəmbərning eoqizliridin qıkkən pakioja ohxaydiojan üq napak rohni kərdüm. □ 14 Bular möjizilik alamətlərnı kərsitidiojan jinlarning rohliri bolup, pütkül yər yüzidiki padixahlarnı Həmmigə Kadir Hudaning dəhxətlik künidiki jənggə jəm kılıxka ularning yenioja qıkip ketiwatatti ■ 15 («mana, Mən ooqrıdək kelimən! Yalingaq mangmaslik, nomusi kərünməslıki üqün, kiyimlirini qing saklap, səgək turəjanlar bəhtliktur!»). □ ■ 16 Əmdi *napak rohlar padixahlarnı* ıbraniyədə «Harmageddon» deyilıdıojan yərgə jəm kıldı. □ 17 Yəttinqisi qinidikini həwaoja təkı; ərxıtkı ıbadəthanıdın, təhtin yukiri bir awaz kətürölüp: «Ix tamam boldı!» deyıldı. ■

□ **16:12 «künqıxıxtın kelıdıojan padixahlarning yolını həzırlaxka dəryanıng süyi kurıdı»** — «künqıxıxtın kelıdıojan padixahlar» — Harmageddonda boləjan jənggə katnıxıxka kelıdıojan padixahlar (16-ayətnı kərüng). **«munasiwətlik ayətlər»** — «Yər.» 10:46, 36:51, «Wəh.» 14:9. □ **16:13 «sahta pəyojəmbər»** — qozıning kıyapıtıdə boləjan diwə (13:11-17). ■ **16:14** 2Tes. 2:9; Wəh. 13:13; 17:14; 19:19,20; 20:8. □ **16:15 «mana, Mən ooqrıdək kelimən!»** — «ooqrıning kelıxi» bəlkim kütülmıgən wəkıttı, tuyuksız kelıxını kərsətsə kerək. **«mana, Mən ooqrıdək kelimən! Yalingaq mangmaslik, nomusi kərünməslıki üqün, kiyimlirini qing saklap, səgək turəjanlar bəhtliktur!»** — muxu səzlərnı degüqi Məsih Əzi. **«munasiwətlik ayətlər»** — «Yo.» 3:14, «Hox.» 1:5, 11. ■ **16:15** Mat. 24:43; Luqa 12:39; 1Tes. 5:2; 2Pet. 3:10; Wəh. 3:3,18. □ **16:16 «Əmdi napak rohlar padixahlarnı... jəm kıldı»** — grek tilıdə «Ular ularnı... jəm kıldı». **«Harmageddon»** — «Məgıddo teqi» degən mənıdə. İbraniy tilıdə toptooqra «Har-Məgıddo» deyıldı. ■ **16:17** Wəh. 21:6.

18 Xuan qakmaklar qekildi, türlük awazlar wə güldürmämilar anglandi wə dəhxətlik bir yər təwrəx yüz bərđi; insanlar yər yüzidə apiridə boləqandin beri bunqilik dəhxətlik yər təwrəx heq bolup bakmioqanidi. ■ 19 Katta xəhər üqkə bəlündi; hərəkaysi əllərdiki xəhərlərmu oqulitildi. Xuning bilən katta xəhər Babil Hudaning yadioqa keqip uning əxəddiy kəhrlik xarabi bilən toloqan kədəh uningə berildi. □ ■ 20 Barlik arallar özini kaqurup oqayib boldi, taqlarmu yok boldi; 21 İnsanlarning üstigə hər bir danisi bir talant eoqirlikta kelidioqan möldür asmandin yaoqdi. Möldür apiti xundak dəhxətlik boldiki, adəmlər apətning dəstidin Hudani kupurluk kilip qarəaxti. □ ■

17

Qong pahixə ayal «Babil»

1 Yəttə qinisi bar yəttə pərixtning biri kelip, manga səzləp:

— Bu yərgə kəl, nuroqun sular üstidə olturoqan qong pahixə ayalning tartidioqan jazasini sanga kərsitip koyay. 2 Yər yüzidiki padixahlar uning bilən buzukluk otküzdi, yər yüzidikilər uning buzukluqining xarabidin məst boluxti, — dedi.

■ 16:18 Wəh. 4:5; 8:5. □ 16:19 «Katta xəhər üqkə bəlündi» — «Katta xəhər» Babildur (14:8, 18:10 katarliqlarni kərüng). ■ 16:19 Yər. 25:15; Wəh. 14:8,10; 18:5. □ 16:21 «İnsanlarning üstigə hər bir danisi bir talant eoqirlikta kelidioqan möldür asmandin yaoqdi» — «bir talant» 45 kilo. ■ 16:21 Wəh. 11:19; 16:9,11.

³ Xuning bilən u pərixətə meni Rohning ilkidiki hələttə bir qəlgə elip bardi. U yərdə yəttə baxlıq, on münggüzlük, pütün əzayini kupurluq namliri qaplıoqan bir tok kızıl diwining üstidə olturoqan bir ayalni kərdüm. □ ■ ⁴ Ayal səsün wə tok kızıl kiyim kiygən bolup, altun, kimmətlik yakut wə mərwayitlar bilən pərdazlanoqanidi. Qolida yirginqlik nomussizliklar wə öz buzukluqining nijasətliri bilən toloqan bir altun kədəh bar idi. ■ ⁵ Pexanisigə bir sir — «Katta Babil, pərixilərnin wə dunyadiki pütkül yirginqlik nomussizliklarning anisi» degən nam pütüklük idi. □ ■ ⁶ Mən ayalning muqəddəs bəndilərnin qeni wə Əysaoqa guwahlik bərgüqilərnin qeni bilən məst boləanlikini kərdüm. Uni kərüp tolimu təəjjüp qilip intayin həyran qaldim. □ ■ ⁷ Pərixətə manga mundaq dedi: —

«Nemigə həyran qalding? Ayalning wə uni kətürüp turoqan yəttə baxlıq, on münggüzlük

---

□ **17:3** «Xuning bilən u pərixətə meni Rohning ilkidiki hələttəbir qəlgə elip bardi» — muxu jümlidiki «Roh» yaki öz rohini yaki Muqəddəs Rohnimu kərsitixi kerək. ■ **17:3** Wəh. 13:1; 17:8. ■ **17:4** Wəh. 18:16. □ **17:5** «Pexanisigə bir sir — «Katta Babil, pərixilərnin wə dunyadiki pütkül yirginqlik nomussizliklarning anisi» degən nam pütüklük idi» — «sir» bolsa Injilda əslidə yoxurun, Huda Öz bəndilrigə axkarə qiloqan bir əjayib həqiqətəni kərsitidu. ■ **17:5** 2Tes. 2:7.

□ **17:6** «Əysaoqa guwahlik bərgüqilər» — yaki «Əysaning guwahqiliri». Birinqi əsirning ahirki yilliridin tartip «guwahqi» degən söz «Hudaning yolida qurban boləuqi» degən mənimimu bildürətti. Səwəbi, nuroqunliqan etiqadqilar guwahlik berix yolida əlümgə məhkum qilinatti. ■ **17:6** Wəh. 18:24.

diwining sirini sanga eytip berəy. ⁸ Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun ötməy tegi yok hangdin qikip, həlakətke qarap mangidu. Yər yüzidə turuwatқанlar — dunya apiridə boləqandin buyan isimliri həyatlik dəptirigə pütülmigən kixilər diwini kərüp in-tayin həyran qalidu. Qünki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, ləkin yənə pəyda bolidu. □ ■
⁹ Mana buni qüxinixkə lazim boləqan həkmət: — yəttə bax bolsa u ayal olturoqan yəttə taşka, xundaqla yəttə padixahqa wəkillik qilidu. ■
¹⁰ Bularning bəxi yikiloqan, birsi bar, yənə biri tehi kəlmidi. U kəlgəndə pəkət azla wəqit turalaydu. ¹¹ Burun bar boləqan, əmdi hazır yok boləqan diwining əzi səkkizinqi padixahdur, xundaqla u həm yəttisidin biri bolup həlakətke qarap mangidu. □

¹² Sən kərgən on münggüz on padixahdur. Ularning padixahlikliri tehi yok, əmdi ularəqa diwə bilən billə bir saətlik padixahlik həqəki

---

□ **17:8** «Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun ötməy tegi yok hangdin qikip, həlakətke qarap mangidu... u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, ləkin yənə pəyda bolidu» — bu sirlik ayət, xundaqla bu bəxtə bəxarət qilinəqan bəxtə ixlar üstidə «qoxumqə səz»imizdə tohtilimiz. ■ **17:8** Mis. 32:32; Fil. 4:3; Wəh. 13:8. ■ **17:9** Wəh. 13:1,18. □ **17:11** «burun bar boləqan, əmdi hazır yok boləqan diwining əzi səkkizinqi padixahdur, xundaqla u həm yəttisidin biri bolup həlakətke qarap mangidu» — biz bu sirlik ayət üstidə «qoxumqə səz»imizdə tohtilimiz, əlwəttə.

berilidu. □ ■ 13 Bu padixahlar bir oy, bir niyətə bolup öz kudriti wə hokuklirini diwigə berixidu. 14 Diwə wə padixahlar birlixip Qozioqa qarxi jəng kilidu. Qoza ularning üstidin oqalib kelidu, qünki U rəblərnin Rəbbi, padixahlarning Padixahidur. Uning bilən birgə turoqanlar bolsa qakiriloqan, tallanoqan wə Uningoqa sadik bolqanlardur».■

15 Pərixətə manganə:

— Pahixə ayal üstidə olturoqan, sən kərgən sular bolsa millətlər, əzara toplaxkan nuroqun kixilər, əllər wə hər hil tillarda səzlixidioqan kixilərdur.

□ ■ 16 Sən kərgən on münggüz wə diwə bu pahixə ayaldin nəprətlinidu, uni talan-taraj kilip yalingaq lap qoyidu, uning gəxini yəp, əzini otta keydüridu. ■ 17 Qünki Huda Əz səz-kalamli ri əməlgə axkuqə, axu *on padixahning* kəngligə Əz iradisini ijra kilip, bir qararda tohtixip padixahlıq hokukini diwigə berix niyitini saldi.

18 Sən kərgən ayal yər yuzidiki padixahlar üstidin həkümranlıq kilidioqan katta xəhərdur,

---

□ 17:12 «Sən kərgən on münggüz on padixahdur. Ular nıg padixahlıqliri tehi yok, əmdi ularoqa diwə bilən billə bir saətlık padixahlıq hokukı berilidu» — «Dan.» 2:39-43, 7:23-26ni kəring. ■ 17:12 Dan. 7:20; Wəh. 13:1.

■ 17:14 1Tim. 6:15; Wəh. 16:14; 19:16.

□ 17:15 «əzara toplaxkan nuroqun kixilər...» — muxu ibarə bolsa bəlkim ahırkı zamanlarda (1) nuroqun kixilər igə-qakisiz sərsan yuridioqanlıkı; yaki (2) nuroqun kixilər öz dəlıti iqidə bir-birigə uyuxup siyasiy məqsəttə guruhlaxkanlıkını kərsitixi mumkin.

■ 17:15 Yəx. 8:7. ■ 17:16 Wəh. 18:8.

— dedi. □ ■

18

Babilning gumran boluxi

¹ U ixlardin keyin mən qoŋg hokukluk yəne bir pərixting asmandin qüxüwatkanlığını kərdüm. Yər yüzi uning julalilikidin yorup kətti.

² Pərixte yukiri awaz bilən mundaq warkiridi:

«Olulidi! Katta xəhər Babil oqulidi!
Əmdi u jinlarning makani, hər bir napak rohlarning solaxhanisi,
Hər bir məkruh və yirginqlik quxlarning solax-qanggisi boldi! □ ■

³ Qünki barlıq əllər uning zina-buzukluğunun səwdalığı xarabidin iquxti;
Yər yüzidiki barlıq padixahlar uning bilən buzukluk ötküzüxti,
Yər yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining əlwəqiligidin beyixti». ■

□ **17:18** «... yər yüzidiki padixahlar üstidin hokümranlıq kılıdioqan katta xəhər..» — «katta xəhər» — oqurmənlərnin esidə boluxi kerəkki, u Babilni kərsitidu (1-ayət). ■ **17:18** Wəh. 16:19. □ **18:2** «Hər bir məkruh və yirginqlik quxlarning solax-qanggisi boldi..» — bəzi kədimki kəqürmilərdə bu sözlərdin keyin: «wə hər bir haram və yirginqlik haywanning solax-uwisi boldi» — degən sözlər qoxulidu. «munasiwətlik ayətlər» — «Yəx.» 13:19-22, 14:22-23, 21:9, «Yər.» 50:34-40, 51:36-37. ■ **18:2** Yəx. 13:21; 21:9; 34:11,14; Yər. 50:39; 51:8; Wəh. 14:8. ■ **18:3** Wəh. 14:8; 17:2.

⁴ Asmandin yənə bir awazni anglidim: —
«I Mening həlkim, uning gunahlirioğa xerik bol-
masliqinglar üqün,
Həm uning bexioğa qüxidioğan balayi'apətlərgə
uqrimasliqinglar üqün, uning iqidin qiqinglar!

□ ■

⁵ Qünki uning gunahliri pələkkə yətküdək
dəwilinip kətkən,

Huda uning həkkaniyətsizliklirini esigə aldi. □ ■

⁶ U baxqilaroğa yanduroşinidək uning kילוininini
əzigə yandurunqlar;

Uning kilmixlirioğa muwapıq ikki həssə qoxlap
qayturunqlar;

U *baxqilaroğa* əbjəx kilip bərgən kədəhtə un-
ingəğa ikki həssə qoyuq əbjəx kilinglar. ■

⁷ U özini qanqilik uluşlioğan bolsa,

Qanqilik əyx-ixrəttə yaxioğan bolsa,

Uningəğa xunqilik kiynilix wə dərd beringlar;

U kənglidə: «Mən tul əməs, bəlki təhtə olturoğan
hanixmən;

Mən dərd-ələmni əsla kərməymən» degini
tüpəylidin, □ ■

⁸ Bu wəjidin bir kün iqidila uningəğa qüxidioğan
balayi'apətlər,

Yəni ölüm, dərd-ələm wə aqarqilik kelidu,

U ot bilən keydürülidu;

□ **18:4** «munasiwətlik ayətlər» — «Yəx.» 52:11, «Yər.» 50:8,
51:6-8, 45 katarliqlar. ■ **18:4** Yar. 19:12; Yəx. 48:20; 52:11; Yər.
51:6,45; 2Kor. 6:17. □ **18:5** «munasiwətlik ayət» — «Zəb.»
36:5. ■ **18:5** Wəh. 16:19. ■ **18:6** Wəh. 14:10. □ **18:7**
«munasiwətlik ayət» — «Yəx.» 47:8. ■ **18:7** Yəx. 47:8.

Qünki uni soraq kילוquqi Pərwərdigar Huda kудrətliktur!».■

⁹ Uning bilən buzukluk kילוan wə uning bilən əyx-ixrəttə yaxioan yər yüzidiki padixahlar uni ertigən otning is-tütəklirini kərgəndə, uning halioqa qarap yioqa-zar kətürüxidu. ■ ¹⁰ Ular uning tartiwatқан azabidin kərkup, yirakta turup dəyduki:

— «Way isit, way isit, i katta xəhər!

Ah Babil, küqlük xəhər!

Qünki bir saət iqidila jazaying bexingəqa güxti!».■

¹¹ Yər yüzidiki sodigərlərmu uning üstidə yioqa-zar kிலixidu. Qünki əmdi ularning kemidiki yük-mallirini, ¹² yəni altun-kümüş, kimmətlik yaqutlar, ünqə-mərwayit, nəpis libas rəht, səsün rəht, yipək, tok kızil rənglik gəzmal, hərhil huxbuy turunj yaoqaqlar, pil qixi buyumliri, əng esil yaoqaq, tuq, tēmür wə mərmərlərdin ixləngən hilmuhil buyumlar, □ ¹³ xuningdək kəwzakdarqin, tetitkular, huxbuy, murmækki, məstiki, xarab, zəytun meyi, aq un, buqday, kala, koy, at, hərwa wə insanlarning tənliri wə janliri degən mallirini setiwalidioan

■ 18:8 2Tes. 2:8; Wəh. 17:16. ■ 18:9 Wəh. 17:2; 18:3,18.

■ 18:10 Yəx. 21:9; Yər. 51:1; Wəh. 14:8. □ 18:12 «tok kızil rənglik gəzmal» — yaki «tok kızil boyaq».

kixi yoqdur. □ ■

14 *(I Babil, jening məstanə boloqan esil mewilər səndin kətti, Barlıq həxəmətlik wə həywətlik mal-dunyaliring səndin yoqaldi.*

Ular bularni əmdi hərgiz tapalmaydu!) □

15 Bu mallarni setip beyioqan sodigərlər bolsa xəhəring tartiwatqan azabidin qorkup, yiraqta turup uning üstidə yioqa-zar qilixip deyixiduki:

16 «Way isit, way isit, i katta xəhər!

Nəpis libas rəhtlərgə, səsün wə toq kizil rənglik gəzmallarəqa orilip,

Altun, qimmətlik yaqutlar wə ünqə-mərwayitlar bilən bezəlgənsən! ■

17 Bir saət iqidila xunqə katta baylıqlar wəyran boldi!»

Barlıq kemə hojayinliri, kemidiki barlıq yoluqılar, kemiqilər wə dengizoqa tayinip jan baqidioqanlarning həmmisi yiraqta turup, 18 Uni ertigən otning is-tütəklirini kərüp:

— Bu katta xəhərgə qaysi xəhər təng keləlisun?

□ **18:13 «insanlarning tənliiri wə janliiri degən malliri»** — «insanlarning tənliiri wə janliiri» degən ibarə bəlkim kullarning həlitini yaki bu baylarning mal-mülkining kəp kixiləring janliirining bədiligə kəlgənlikini kərsitiximu mumkin. Kulluq adəmləring tənliirini həlak qilipla qalmay, bəlki ularning jan-həyatining hərkəndəq əhmiyitidin məhrum qilidu, əlwəttə.

■ **18:13** Əz. 27:13. □ **18:14 «jening məstanə boloqan esil mewilər səndin kətti»** — «esil (pixqan) mewilər» muxu yərdə bəlkim kəqmə mənidə bolup, hərhil esil nərsilərnı bildüridu.

■ **18:16** Wəh. 17:4.

— dəp pəryad kətürüxti. ■ 19 Ular baxlirioğa topa qeqip, pəryad kətürüxüp, yioğa-zar klixip: — Way isit, way isit, u katta xəhər!

U arkilik, uning dölitidin, dengizda kemisi barlar beyioqanidi!

Bir saət iqidila wəyran boldi bu xəhər! — deyixidu.

20 — «Uning bexioğa kəlgənlərdin xadlininglar, Əy ərx, əy mukəddəs bəndilər, rosullar wə pəyoqəmbərlər!

Qünki Huda silərning dəwayinglardiki həkümni uning üstidin qikarəqan!».

21 Andin, küqlük bir pərixətə tügmən texioğa ohxax yoqan bir taxni kətürüp, dengizə taxlap mundak dedi: —

«Mana xundak xiddət bilən,
Katta xəhər Babil oqulitilidu,
U qaytidin kərünməydu! □ ■

22 Qiltarqilarning, sazqilarning,
Nəyqilər wə sunayqilarning awazi seningdə
qaytidin hərgiz anglanmaydu,
Hərhil hünərnəni kilidioqan hünərwən seningdə
qaytidin hərgiz tepilmaydu,
Tügməningmu awazi seningdə qaytidin hərgiz
anglanmaydu, □ ■

23 Hətta qiraqning yorukı seningdə qaytidin
hərgiz yorumaydu,

■ 18:18 Yəx. 34:10; Wəh. 13:4; 18:9. ■ 18:20 Wəh. 19:2.

□ 18:21 «munasiwətlik ayətlər» — «Mis.» 5:15, «Yər.» 51:63-64. ■ 18:21 Yər. 51:64. □ 18:22 «munasiwətlik ayətlər» — «Yəx.» 24:8-9, «Yər.» 7:34, 16:9-10, 25:10, «Əz.» 26:13.

■ 18:22 Yər. 25:10; Əz. 26:13.

Toy boluwatқан yigit-kizning awazi seningdə
 qaytidin hərgiz anglanmaydu;
 Qünki sening sodigərliring yər yüzidiki ərbablar
 bolup qıkti,
 Barlıq əllər sening sehır-əpsunliringoğa al-
 dandı;■
²⁴ Pəyoqəmbərlərnıng, muqəddəs bəndilərnıng
tökülgən qanliri,
 Xundakla yər yüzidə barlıq kıroqın
 boloqlarnıng qanlirimu unıngda tepildi».■

19

Ərxtiki həmdusanalar

¹ Bu ixlardin keyin, ərxtə zor bir top
 adəmlərnıng warkıraxlıridək bir awazni
 anglıdim. Ular: —

— Həmdusana! Nijat, xan-xərəp wə qüdrət
 Hudayimizoğa mənşuptur!□

² Qünki Uning həkümliri hək wə adıldur;
 U yər yüzini öz buzukluğu bilən buzoqlan qong
 pahıxining üstidin həküm qıqırıp,
 Öz qul-hizmətkarlırining qenining intıqamini
 unıngdin aldı,

■ **18:23** Yər. 7:34; 16:9; 25:10. ■ **18:24** Wəh. 17:6.

□ **19:1** «**Həmdusana**» — grek til wə ibraniy tilida «Hal-
 leluyah!» degən söz bilən ipadilınıdu. Mənisi ««Yah»ka mədhıyə
 boluqay!». Oqurmənlərnıng esidə barki, «Yah» «Yahwəh»
 (Pərwərdigar)ning kısqartıloqlan xəklıdur.

— deyixətti. □ ■

³ Ular ikkinçi kətim: — «Həmdusana!» deyixti. Uningdin çiqқан is-tütəklər əbədil'əbədgiçə purkiraydu! □ ■ ⁴ Yigirmə tət aqsakal wə tət həyat məhluk yərgə yikilip: — «Amin! Həmdusana!» dəp, təhttə olturoqan Hudaəqa səjdə kilixti.

Kəzining toy ziyapiti

⁵ Andin təhttin kətürülgən bir awaz mundak dedi: —

«Əy uning barliq kul-hizmətkarliri,
Uningdin kərkidioqan kattilar bolsun, təwənlər
bolsun,
Həmminglar Hudaəimizni mədhiyilənglar!»

⁶ Andin zor bir top adəmlərnin awazioq, nuroqun sularning xarkirixioq, kattik güldürmənilarning güldürlixigə ohxax bir awazning mundak degənlikini anglidim: —

«Həmdusana! Həmmigə Qadir Pərwərdigar Hudaəimiz səltənət kildi! ■

⁷ Xadlinayli, tətənə kilayli wə uni mədhiyiləp uluqalayli!

□ **19:2** «**Əz kul-hizmətkarlrininin kəning intikəmini uningdin aldi**» — grek tilida «Əz kul-hizmətkarlrininin kəning intikəmini uning kəlidin aldi». «**munasiwətlik ayətlər**» — «Zəb.» 19:9, «Qan.» 32:43. ■ **19:2** Qan. 32:43; Wəh. 15:3; 16:7; 18:20. □ **19:3** «**munasiwətlik ayətlər**» — «Yəx.» 34:10. ■ **19:3** Yəx. 34:10; Wəh. 14:11; 18:18. ■ **19:6** Wəh. 11:17.

Qünki Qozining toy-mərikə küni yetip kəldi,
Kiz özini təyyar kildi!»■

⁸ Kızoşa kiyix üqün pakiz, parkirap turidioşan nəpis libas berildi (nəpis libas bolsa muqəddəs bəndilərninğ həkkanıy əməlliridur).

⁹ Andin, *pərixətə* manga:

— Munu səzlərnı hatiriliwal: —

«Qozining toy ziyapitigə qakiriloşanlar bəhtliktur!» — dedi.

U manga yənə: — Bular Hudaning həkikiy səzlidir, — dedi.□ ■

¹⁰ Mən uningəşa səjdə kılqılı ayioşoşa yikildim.
Lekin u:

— Hərgiz undaq kılma! Mənmu Hudaning sən wə Əysəşə guwahlik bərgüqi kərindaxliring bilən ohxax kıl-hizmətkarmən. Hudaşoşla ibadət kıl! Qünki wəhiy-bexarətninğ roş-mahiyiti bolsa Əysə həkqidə guwahlik berixtur, — dedi.□ ■

■ **19:7** Mat. 22:2; Luqa 14:16. □ **19:9** «**Andin, pərixətə manga...dedi**» — grek tilida «Andin, u manga...dedi» deyilidu. Səzligüqi qoşum pərixətə bolidu; 10-ayətni kərünğ.

■ **19:9** Wəş. 21:5. □ **19:10** «**Əysəşə guwahlik bərgüqi kərindaxliring...**» — grek tilida «Əysəşəninğ guwahlikini tutkanə kərindaxliring...». «**wəhiy-bexarətninğ roş-mahiyiti bolsa Əysə həkqidə guwahlik berixtur**» — bu, intayin muşim bir prinsiptur. Demək, pütkül Təwrat-Injildiki wəhiy-bexarətlər wə Hudaning gahı waqitlarda ulardin baxka jamaətlərdə yürğüzgən wəhiy-bexarətlərninğ meşizi wə jəwhiri bolsa «Əysə həkqidə guwahlik (berix)»tur. Məlum bir «wəhiy-bexarət»tə xundaq amil yaki nətijə bolmisa, uning həkikiy bir «wəhiy-bexarət» ikənlikidin gumanlinioşə toşra kelidu. ■ **19:10** Ros. 10:26; 14:14; Wəş. 22:9.

Aq atqa Mingüqi

11 Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir aq at turatti; üstigə mingüqining bolsa nami «Sadıq» wə «Həkikiy» bolup, U həkkanıylik bilən həküm qikiridu wə jəng qilidu. ■

12 Uning kəzliri ot yalkunioqa ohxaytti, bexida nuroqun taji bolup, tenidə Əzidin baxka heqkim bilməydiqan bir nam pütüklük idi. ■ **13** U uqisioqa qanqa miləngən bir ton kiygənidi, Uning nami «Hudaning Kalami» dəp atilidu.

■ **14** Uning kəynidin əgixip keliwatkan əxtiki qoxunlar bolsa, aq atlarqa mingən, ap'aq, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənidi. ■

15 Uning əqzidin ötkür bir qiliq qikip turatti; U buning bilən barlik əllərni uridu; U ularni təmür kaltək bilən padiqidək baqidu; U Həmmigə Qadir Hudaning dəhxətlik qəzipining «xarab kəlqiki»ning qəyliyüqisidur. □ ■

16 Uning toni wə yotisi üstigə «Padixahlarning Padixahi wə rəblərnin Rəbbi» degən nam yeziloqanidi. ■

17 Andin mən kuyaxning iqidə turqan bir pərixtni kərdüm. U asmanın otturisida uquwatkan barlik quxlarqa yukiri awaz bilən: —Kelinglar, Hudaning katta ziyapitigə yiqilinglar! ■ **18** Padixahlarning, sərdarlarning wə palwanlarning, atlarning wə ularqa

---

■ **19:11** Wəh. 6:2. ■ **19:12** Wəh. 1:14. ■ **19:13** Yəx. 63:1; Yh. 1:1. ■ **19:14** Mat. 28:3; Wəh. 4:4; 7:9. □ **19:15** «munasiwətlik ayətlər» — «Yəx.» 63-bab. ■ **19:15** Zəb. 2:9; Yəx. 63:3; Wəh. 2:16,27; 14:19,20; 19:21. ■ **19:16** 1Tim. 6:15; Wəh. 17:14. ■ **19:17** Yər. 12:9; Əz. 39:17.

mingənlərnin, xundakla barlıq ət igilirinin, qulların həm hərlərnin, kattılarnın həm təwənlərnin gəxlirini yənglar! — dedi.□

19 Xuning bilən mən diwə, yər yüzidiki padixahlar wə uların qoxunlirinin atqa Mingüqi həm Uning qoxuni bilən jəng kilix üqün toplanoqlanlığını kərdüm. 20 Əmdi diwə wə uninqə wəkalitən məjizilik alamətlərnə kərsətkən sahta pəyqəmbərnin hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyqəmbər xu alamətlər bilən diwining taməsisini qəbul kiləqlan həmdə uning but-həykiligə qəqlanoqlanlarnə azdurup yürgənidi). Ular ikkisi günggürt yəniwatqlan ot kəligə tirik taxlandı. ■ 21 Qəqləqlini bolsa atqa Mingüqinin əqlzidin qıqlqlan qılıq bilən kirlidi. Barlıq pütən uqlar-qənatlar bularnin gəxi bilən yəp toyundi.

20

Məsihnin yər yüzidiki ming yillik səltənitə

1 Uningdin keyin, qolida tegi yəql hangninq əqlquqi wə yoqlan zənjir tutqlan bir pərixtninq əsməndin qüxüwatqlanlığını kərdüm. ■ 2 Pərixte əjdihəni, yəni Iblis yəql Xəytan deyilidəqlan həliqi kədimiy yilənnə tutup, ming yillik zənjirləp qoydi. ■ 3 Uning ming yil toxlquqə

□ **19:18** «**palwanlarning..**» — yəql «qudrətliklərninq...».

■ **19:20** Qəql. 13:2; Dan. 7:11; Mat. 24:24; Wəql. 13:12,13,15,16; 16:14; 20:10. ■ **20:1** Wəql. 1:18. ■ **20:2** 2Pet. 2:4; Wəql. 12:9.

əllərnı azdurmaslıkı üqün, uni tegi yoq hangoqa taxlap hangning aozını etip peqətliwətti. Bu waqıtlardın keyin, u waqıtnqə qoyup berilixi muqərrər.■

⁴ Andin mən təhtlərnı wə ularda olturoqanlarnı kərdüm. Ularoqa həküm kilix hokuki berilgənidi. Mən yənə, Əysaoqa bərgən guwahlıkı wəjidin wə Hudaning səz-kalami wəjidin kallisi elinoqanlarning janlirinimu kərdüm. Ular diwigə wə uning but-həykiligə qokunmioqan, uning tamoqisi pexanisigə wə qolioqa urulmioqanlar idi. Ular tirilip, Məsih bilən birliktə ming yil həküm sürdi □ ■

⁵ (əlgənlərnıng qaloqanliri ming yil toxmioquqə tirilməydu). Bu dəsləpki tirilix idi.

⁶ Dəsləpki tirilixtin nesiwə boləqanlar bəhtlik wə muqəddəstur; ikkinqi əlümning bularnı ilkiqə elix hokuki yoqtur. Ular Hudaning wə Məsihning kaqınliri bolidu wə Uning bilən birliktə ming yil həküm süridu.■

Xəytanning ahirki məqlubiyiti

⁷ Ming yil toxqanda, Xəytan zindandin boxitilip,

⁸ yər yüzining tət bulungidiki əllərnı, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularnı jəng kilixka bir yərgə toplaxka qıkidu. Toplanəqanlarning sani

---

■ **20:3** Wəh. 16:14,16; 20:8. □ **20:4** «munasiwətlik ayətlər» — «Zəb.» 149:4-9, «1Kor.» 6:2-3. ■ **20:4** Wəh. 6:9,11; 13:12,15,16. ■ **20:6** Yəx. 61:6; 1Pet. 2:9; Wəh. 1:6; 5:10.

dengiz sahilidiki qumdək sanaksiz bolidu. □ ■

⁹ Ular yər yuzidiki kəng tüzlənglikkə qikip, muqəddəs bəndilərnin bargahini, yəni Huda səyidiqan xəhərnə muhasirigə alidu. Ləkin asmandin ot yeqip, ularni yutuwetidu. □

¹⁰ Ular ni azduroqan Iblis bolsa diwə bilən sahta pəyoqəmbər keyüwatқан ot wə günggürt kəligə taxlinip, u yərdə keqə-kündüz əbədil'əbədgiqə kijnilidu. ■

Qong aq təht — ahirki həküm

¹¹ Uningdin keyin, qong bir aq təht wə uningda Olturoquqini kərdüm. Asman bilən zemin Uning yuzidin əzini qacurup, ular turoqan jay hərgiz tepilmaydu. ¹² Mən yənə katta bolsun, yaki təwən bolsun, əlgənlərnin həmmisining təhtning aldida turoqanlığını kərdüm. Kitablar

---

□ **20:8** «... yər yuzining tət bulungidiki əllərnə, yəni **Gog wə Magogni azdurux wə ularni jəng qilixқа bir yərgə toplaxқа qikidu**» — «Gog wə Magog» toqruluq: Gog bəlkim «Magog»ning bexi boluxi mumkin («Əz.» 38:2-3ni kərüng). Xubhisizki, uyoqur tilidiki «yəjüj-məjüj» degən isim ibraney tilidiki bu isimlərdin qikқанidi; ləkin «Gog wə Magog» yalmawuzdək birhil məhluk əməs, bəlkə türlük əllərnə kərsitidu. «Əz.» 38:1-39:29də, Hudaning «Gog wə Magog» bilən boləqan uruxi bexarət qilinoqan. Biraq bizningqə u urux «dəxətlik azab-oqubət» bilən baqlıq bolidu; ming yilning ahirida bolidioqan, muxu ayətlərdə ayan qilinoqan «ahirki urux» uningqə ohxaydioqan boluxi mumkin bolsimu, u əməs. ■ **20:8** Əz. 38:2; 39:1; Wəh. 16:14. □ **20:9** «**Ular yər yuzidiki kəng tüzlənglikkə qikip...**» — yaki «ular zemin (demək Qanaan, Pələstin)diki kəng tüzlənglikkə qikip...» yaki «ular pütün yər yuzini kezip...». ■ **20:10** Dan. 7:11; Wəh. 14:10; 19:20.

eqildi; andin yənə bir kitab — «Hayatlik dəptiri» dəp ataloqan kitab eqildi. Ölgənlərgə kitablarda hatiriləngini boyiqə öz əməliyyitigə qarap həküm kılindi. ■ ¹³ Dengiz əzidə ölgənlərnı tapxurup bərdi, ölüm wə təhtisaramu əzlıridiki ölgənlərnı tapxurup berixti. Hərkimning üstigə öz əməliyyitigə qarap həküm kılindi. ¹⁴ Andin ölüm wə təhtisara ot kəligə taxlandi. Mana ikkinqi ölüm — ot kəlidur. ¹⁵ Kimning ismining «Hayatlik dəptiri»də yezilmioqanlıki baykalsa, ot kəligə taxlandi.

21

Yengi asman, yengi zemin

¹ Andin, yengi asman wə yengi zeminni kərdüm; qünki burunqi asman wə zemin ətüp kətkənidi, dengizmu məwjut bolmıdi. ■ ² Mukəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi öz yigitigə toy pərdazlırını kılıp hazırlanoqan kızıdək yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanlıknı kərdüm. ■ ³ Ərxtin yukıri kətürülgən bir awazning mundaq degənlikini anglıdim: «Mana, Hudaning makani insanlarning arısidıdur; U ular bilən billə makanlıxıp turıdu, ular Uning həlqi

---

■ **20:12** Mis. 32:32; Zəb. 62:12; 69:28; Yər. 17:10; 32:19; Mat. 16:27; Rim. 2:6; 14:12; 2Kor. 5:10; Gal. 6:5; Fil. 4:3; Wəh. 2:23; 3:5. ■ **21:1** Yəx. 65:17; 66:22; 2Pet. 3:13. ■ **21:2** Wəh. 3:12; 21:10.

bolidu. Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu. □ ■ ⁴ U ularning közliridiki hər tamgə yaxni sürtidu; əmdi əlüm əsla bolmaydu, nə matəm, nə yioḡa-zar, nə qayoḡu-ələm bolmaydu, qünki burunḡi ixlar ətüp kətti». □ ■

⁵ Təhtə Olturoḡuqi:

— Mana, həmmi yengi qilimən! — dedi. U munga yənə:

Bularni hatiriliwal! Qünki bu səzlər həqiqiy wə ixənqliktur, — dedi. ■ ⁶ U yənə munga mundaq dedi: —

«İx tamam boldi! Mən «Alfa» wə «Omega»durmən, Mukəddimə wə Hatimə Əzümdurmən. Ussiḡan hərkingə həyatlıq süyining bulikidin həksiz berimən. □ ■

⁷ Oḡəlibə qiloḡuqi hərkim bularḡa mirashorluq qilidu; Mən uning Hudasi bolimən, umu Mening oḡlum bolidu. ■ ⁸ Ləkin kərḡunqaklar, etikadsizlar, yirginḡliklər, qatillar, buzukluq qiloḡuqilar, sehırgərlər, butpərəslər wə barlıq yaloḡanqilarḡa bolsa, ularning qismiti ot bilən günggürt yenip turuwatḡan kəldur — bu bolsa ikkinqi əlümdur». ■

□ **21:3** «**Ərxtin yukiri kətürəlgən bir awaz**» — bəzi kona kəḡürülmilərdə: «təhtin yukiri kətürəlgən bir awaz» deyilidu.

«**munasiwətlik ayətlər**» — «Yəx.» 7:14, «Yər.» 24:7, 31:33, «Zək.» 8:8. ■ **21:3** Əz. 43:7. □ **21:4** «**munasiwətlik ayət**» — «Yəx.» 25:8. ■ **21:4** Yəx. 25:8; Wəḡ. 7:17.

■ **21:5** Yəx. 43:19; 2Kor. 5:17; Wəḡ. 4:2; 19:9; 20:11.

□ **21:6** «**Mən «Alfa» wə «Omega»durmən**» — grek tilida «Alfa» birinqi hərp, «Omega» ahırqi hərptur — demək, Huda bax wə ahirdur. ■ **21:6** Yəx. 41:4; 44:6; 55:1; Wəḡ. 1:8; 16:17; 22:13. ■ **21:7** Zək. 8:8; İbr. 8:10. ■ **21:8** Wəḡ. 20:14,15; 22:15.

Yengi Yerusalem

⁹ Ahirki yəttə balayi'apət bilən toloqan yəttə qinini tutqan yəttə pərixtidin biri kelip, manga sözləp:

— Kəl! Sanga Kəzining jorisi bolidioqan kizni kərsitip qoyay, — dedi. ■

¹⁰ Andin u meni Rohning ilkidə boləqan həlda yooqan wə egiz bir taoqka elip qoydi. U yərdin manga Hudadin qikqan mukəddəs xəhər Yerusalemning ərxin qüxüwatkanlikini kərsətti. □ ■

¹¹ Uningda Hudaning xan-xəripi bar idi, uning julasi intayin kimmətlik gəhərning, yexil yakuttək yaltirioqan hrustalning julasioqa ohxaytti. ¹² Uning qong həm egiz sepili bar idi; sepilning on ikki dərwazisi bolup, dərwazilarda on ikki pərixte turatti. Hər bir dərwazining üstigə Israillarning on ikki kəbilisidin birining ismi yeziloqanidi.

¹³ Məxriq tərripidə üq dərwaza, ximal tərripidə üq dərwaza, jənub tərripidə üq dərwaza wə məqrıp tərripidə üq dərwaza bar idi. ¹⁴ Xəhərning sepilining on ikki ul texi bolup, ularning üstigə on ikki isim, yəni Kəzining rosulining isimliri pütüklüktür. □ ■

¹⁵ Manga səz kəloqan pərixtingin kolida xəhərni, uning dərwaziliri wə uning sepilini əlqəydiəqan altun qomux əlqigüq həsa bar idi. ■ ¹⁶ Xəhər

■ **21:9** Wəh. 15:6, 7. □ **21:10** «**Andin u meni Rohning ilkidə boləqan həlda yooqan wə egiz bir taoqka elip qoydi**» — «Roh» muxu yərdə Hudaning Mukəddəs Rohini kərsitidu.

■ **21:10** Ibr. 12:22; Wəh. 1:10; 21:2. □ **21:14** «**munasiwətlik ayətlər**» — «Əz.» 48:31-34. ■ **21:14** Əf. 2:20. ■ **21:15** Əz. 40:3; Zək. 1:18.

töt qasa bolup, uzunluqi bilən kəngliki ohxax idi. Pərixta xəhərnı hasa bilən əlqidi — on ikki ming stadiyon kəldi (uzunluqi, kəngliki wə egizliki təngdur). □ 17 U sepilnimu əlqidi. Sepilning *kəlinliqi* insanlarning əlqəm birliki boyiqə, yəni xu pərixtinıng əlqimi boyiqə bir yüz kırık töt jəynək kəldi. □ 18 Sepilning quruluqi bolsa yexil yaquttin, xəhər əynəktək süzük sap altundin bina qilinolanıdi. 19 Xəhər sepilning ulliri hərhil qimmətlik yaqutlar bilən bezəlgənıdi. Birinqi ul tax yexil yaqut, ikkinqisi kək yaqut, üçinqisi həkik, tətinqisi zumrət, 20 bəxinqisi kızil həkik, altinqisi kızil qaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yaqut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yaqut wə on ikkinqisi piroza idi. □ 21 On ikki dər waza on ikki mərwayit idi, demək dər wazılarning hər biri birdin mərwayittin yasalanıdi. Xəhərnıng oqol yoli əynəktək süzük sap altundin idi. 22 Xəhərdə heqkandak ibadəthana kərmidim, qünki Həmmigə Qadir Pərwərdigar Huda wə

□ 21:16 «on ikki ming stadiyon» — bir stadiyon 185 metr bolup, bu 2200 kilometrdir. □ 21:17 «sepilning kəlinliqi insanlarning əlqəm birliki boyiqə, yəni xu pərixtinıng əlqimi boyiqə bir yüz kırık töt jəynək kəldi» — «jəynək» bolsa (yaki «gəz») jəynəktin qolining uqioqıqə bololan arilik, yəni yerim metr; demək, sepilning kəlinliqi 65 metr qə idi. □ 21:20 «kızil həkik» — yaki «sardoniks». «kızil qaxtax» — yaki «sardius», yaki «parkirak kızil qaxtexi». «serik kwarts» — yaki «hrizolit», «peridot». «sus yexil yaqut» — yaki «beril». «topaz» — «topaz» bolsa serik rənglik bir yaqut. «yexil kwarts» — yaki «hrizopras». «piroza» — yaki «ametist».

Koza uning ibadəthanisidir. ²³ Xəhərning yorutluxi üçün quyaxka yaki ayoqa mohtaj əməs, qünki Hudaning xan-xəripi uni yorutqanidi, uning qiriqi bolsa Kozidur. ■ ²⁴ Əllər xəhərdiki yoruklukta yürüdü; yər yüzidiki padixahlar xanuxəwkitini uning iqigə elip kəlidu. □ ■ ²⁵ Uning dərweziliri kündüzdə hərgiz takalmaydu (əməliyəttə u yərdə keqə zadi bolmaydu). ■ ²⁶ Hərəkəysi əllərnin xanuxəwkiti wə hərmət-izziti uning iqigə elip kelinidu. □ ²⁷ Hərəkəndəq haram nərsə wə hərəkəndəq yirginqlik ixlarni kəloquqi yaki yaloqanqilik kəloquqi uningə qə kirəlməydu; pəkət nami Kozining həyatlik dəptiridə yeziloqanlarla kirələydu. ■

22

¹ Andin *pərixətə* manga hrustaldək parkirək həyatlik süyi ekiwatқан dəryani kərsətti. Dərya Hudaning wə Kozining təhtidin qikқан bolup, □ ■ ² xəhərning oqol yolineg otturisida ekiwatqanidi. Dəryaning bu tərpidə wə u tərpidimu on ikki hil mewə beridoqan, hər ayda mewiləydoqan həyatlik dərihi bar idi; dərəhning yopurmaklıri əllərnin xipasi üçün

■ **21:23** Yəx. 60:19; Zək. 14:7. □ **21:24** «munasiwətlik ayətlər» — «Yəx.» 60:19-20, «Zək.» 8:22. ■ **21:24** Yəx. 60:3.

■ **21:25** Yəx. 60:11; Wəh. 22:5. □ **21:26** «munasiwətlik ayətlər» — «Yəx.» 60:5-7, «Həg.» 2:7. ■ **21:27** Mis. 32:32; Zəb. 69:28; Fil. 4:3; Wəh. 3:5; 20:12. □ **22:1** «munasiwətlik ayətlər» — «Zəb.» 36:38, 46:4, «Əz.» 47:1-9, «Zək.» 14:8.

■ **22:1** Əz. 47:1; Zək. 14:8.

idi.□ ■ ³ Lənət degən əmdi bolmaydu; Hudaning wə Kozining təhti xəhərning iqidə bolup, Uning kəl-hizmətکارلiri Uning hizmət-ibaditidə bolidu. ⁴ Ular Uning jamalini kəridu; Uning nami ularning pexanilirigə pütüklük bolidu.■ ⁵ U yərdə əsla keqə bolmaydu, nə qıraoq nuriqə, nə kuyax nuriqə mohtaj bolmaydu. Qünki Pərwərdigar Huda ularning üstidə yoridu, ular əbədil'əbədgiqə həküm süridu.■

Ahirki agah-guwah

⁶ Pərixte mangu:

— Bu sözlər həkikiy wə ixənqliktur; pəyoqəmbərlərnin rohlirining Rəb Hudasi yəkin kəlgüsidə yüz berixi muqərrər bolqan ixlarni Əz kəl-hizmətکارliriqə kərsitix üqün, pərixtisini əwətti, — dedi.□ ■

⁷ («Mana, pat yeqında kelimən! Bu

□ **22:2** «on ikki hil mewə beridioqan, hər ayda mewiləydioqan həyatlik dərihi» — yaki «on ikki qetim mewigə kiridioqan, hər ayda mewiləydioqan həyatlik dərihi».

■ **22:2** Wəh. 2:7. ■ **22:4** Wəh. 3:12. ■ **22:5** Yəx. 60:19; Zək. 14:7; Wəh. 21:23. □ **22:6** «yəkin kəlgüsidə yüz berixi muqərrər bolqan ixlar» — yaki «tuyuksiz yüz berixi muqərrər bolqan ixlar».

«**bu sözlər həkikiy wə ixənqliktur**» — bu sözlər 19:9 wə 21:5dimu tepilidu, xu yərdə aldinqi ixlarni (21:1-5) təstikləx üqün eytiloqan. Əmma muxu yərdə, xübhəsiszki, pütkül kitabning məzmunini yaki həttə yaki pütkül Injilning məzmunini yaki pütkül Təwrat-Injilning məzmunini kərsitiximu mumkin. «**pəyoqəmbərlərnin rohlirining Rəb Hudasi**» — muxu yərdə Rəb Əysani kərsətsə kerək (1:1ni kərüng). ■ **22:6** Wəh. 1:1; 19:9; 21:5.

kitabniki bexarətning səzlrini tutquqi kixi bəhtliktur!»)□ ■

⁸ Bularni angliuquqi wə kərgüqi mən Yuhannamən. Bu ixlarni angliuqinimda wə kərginimdə, bularni manga kərsətkən pərixtigə səjdə kılqılı ayıqı aldiqə yikildim. ⁹ Lekin u manga:

— Hərgiz undaq kılma! Mənmu Hudaning sən wə kərindaxliring boləqan pəyoqəmbərlər bilən ohxax kul-hizmətkarimən. Hudaqıla ibadət kıl! — dedi.■

¹⁰ U manga yənə:

— Bu kitabniki bexarətning səzlrini peqətlimə; qünki bularning waqti yəkin kəldi. □ ■

¹¹ Kəbihlik kılquqi kixi kəbihlikni kiliwərsun; pəskəx kixi bolsa pəskəxliktə turiwərsun; həkkanıy kixi bolsa həkkanıylikini yürgüziwərsun; pak-muqəddəs kixi bolsa pak-muqəddəsliktə turiwərsun, — dedi.

Əysa Məsih biwasitə Yuhannaqə səzləydu

¹² «Mana, pat yəkında kelimən! Hərkinning əməliyitigə qarap beridiuqinimni Əzüm bilən billə elip kelimən.□ ■ ¹³ Mən «Alfa» wə

□ **22:7** «**Mana, pat yəkında kelimən! Bu kitabniki bexarətning səzlrini tutquqi kixi bəhtliktur!**» — bu səzlər Rəb Əysaning, əlwəttə. ■ **22:7** Wəh. 1:3. ■ **22:9** Ros. 10:26; 14:14; Wəh. 19:10. □ **22:10** «**Bu kitabniki bexarətning səzlrini peqətlimə**» — mənisi bəlkim, oqurmənlərgə oquq bolsun, məhpiy bolmisun. ■ **22:10** Dan. 8:26; 12:4; Wəh. 1:3.

□ **22:12** «**munasiwətlik ayətlər**» — «Yəx.» 40:10, 62:11. ■ **22:12** Zəb. 62:12; Yər. 17:10; 32:19; Mat. 16:27; Rim. 2:6; 14:12; 1Kor. 3:8; 2Kor. 5:10; Gal. 6:5; Wəh. 2:23.

«Omega», Birinçi wə Ahirki, Mukəddimə wə Hatimə Əzümdurmən». □ ■

14 Ҳаятлиқ дәрһининг мewisidin nesip bolux wə dərwaziliridin xəhərgə kirixkə muyəssər bolux üqün tonlirini yuqanlar bəhtliktur!

15 Xəhərning sirtidikilər — itlar, sehırgərlər, buzıqlıq kılouqılar, qatillar, butpərəslər, yaloqanqilikka huxtar bolouanlar wə əməl kılouqılardur. ■

16 «Mənki Əysa jamaətlərnı dəp silərgə bu ixlarning guwahlıqını yətküzüx üqün pərixtamni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Nəsli, Parlaq Tang Yultuzidurmən!» ■

17 Roh wə toyi bolidioqan kiz: «Kəl!» dəydu. Angliouqi: «Kəl!» desun. Ussiouqi hərkim kəlsun, halioqan hərkim hayatlıq süyidin həksiz iqsun. □ ■

Hatimə

18 Mənki bu kitabniki bexarətning səzlırını angliouanlarəqa guwahlıq berip aqaḥlandurımənki: kimdikim bu səzlərgə birnemini koxxsa, Huda

---

□ **22:13** «Mən «Alfa» wə «Omega»...» — grek tilida «alfa» birinçi hərp, «omega» ahirki hərptur. Demək, Əysa Məsiḥ bax wə ahırdur. ■ **22:13** Yəx. 41:4; 44:6; 48:12; Wəḥ. 1:8; 21:6.

■ **22:15** 1Kor. 6:10; Əf. 5:5; Kol. 3:5, 6. ■ **22:16** Yəx. 11:10; Rim. 15:12; 2Pet. 1:19; Wəḥ. 1:1; 5:5. □ **22:17** «Roh wə toyi bolidioqan kiz: «Kəl!» dəydu» — «Roh» — Mukəddəs Rohıtur. «Toy bolidioqan kiz» dəgənlik jamaətnı kərsitidu. 19-bab 7-, 8-ayətlərgə qaralsun. ■ **22:17** Yəx. 55:1; Yḥ. 7:37.

uningəya bu kitabta yeziloqan balayi'apətlərni qoxidu. □ ¹⁹ Kimdikim bu bexarətlük kitabning səzliridin birər sözni elip taxlisa, Hudamu uningdin bu kitabta yeziloqan həyatlik dərihidin wə muqəddəs xəhərdin bolidiqan nesiwisini elip taxlaydu.■

²⁰ — Mana, bularəya agah-guwaq Bərgüqi bolsa mundaq dəydu:

— «Xundaq, pat yeqinda kelimən!»

— «Amin! Kəl, ya Rəb Əysa!»

²¹ Rəb Əysa Məsiqning meqir-xəpkiti barlik muqəddəs bəndilər bilən billə boləqay, amin!

□ **22:18** «Mənki bu kitabtiki bexarətlükning səzlini angliqanlarəya guwaqlük berip agahlandurimənki» — «Mənki» degən söz bəzi alimlar, 18-19-ayəttiki səzlərni rosul Yuqannaningki dəp qaraydu. Birəq Yuqanna özini biwasitə kərsətmigəqkə (1:9ni kərüng), xundaqla 20-ayəttə Rəb Əzi enik kərsitilgəqkə biz səzlərni Rəbningki, degən pikirgə mayilmiz. ■ **22:19** Qan. 4:2; 12:32; Pənd. 30:6; Wəq. 13:8; 17:8.

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5